

Johan Joseph Jablonsky

En polsk utvandrarsaga

Av Allan Jardén

1

Stanislaw Leszczyński den polske adelsmannen och dåvarande kungen av Polen samlade delar av den polska hovstaten i slottet Wawel, ett av de många slott och residens som fanns i huvudstaden Krakow. Slottet var beläget vid floden Wislas utlopp, nära Matejkioplatsen bara en bit från den ståtliga Wawelkatedralen. För tillfället hade slottet blivit hovstatens huvudsakliga fäste. Året 1708 hade nästan precis inletts och slutet av månaden, den 28 januari var kall och snön låg högt. För knappt en halv timme sedan lämnade kungen frukostbordet och sin hustru Katarina Opalinska för sammanträde med rådet i ett angeläget ärende.

De viktigaste personerna som ingick i det polska hovet var adelsmän men även andra högt uppsatta personer fanns med, såsom Rafeal Mniszech, Pavel Ossolonski, Johan Bokowski, Zelia Lubonski, Janus Paderwski samt Johan Joseph Jablonsky. Alla med viktiga funktioner inom det polska hovet.

Då kungen steg in i ordersalen reste sig de värvarande sig men kungen gav en gest att de omedelbart skulle sätta sig ner.

- De svenska förtrupperna måste nu ha kommit till Grodno och fått den ryska hären på reträtt, men jag har inte fått uppgifter om detta, började kungen innan de närvarande ens hunnit att sätta sig ner.

- De svenska trupperna har säkert givit tsar Peters mannar en minnesbeta, fyllde Pavel Ossolonski i med och satte sig tillrätta.

- Det är detta jag är osäker på? Kanske skulle svenskarna behöva mer folk till att helt förgöra ryssen, fortsatte kungen. Vi måste förstärka den svenska armén om de nu inte fått förstärkning från Sverige som de blivit lovade och vädret är det sämsta möjliga för tillfället, fortsatte Stanislaw, som kände att han nu som kung måste ingripa och vara till hjälp.

- Skicka ett sändebud, sa Johan Bokowski, som ännu inte öppnat munnen.

- Det är det jag tänker att vi måste göra.

- Skicka Johan Joseph, han känner ju de svenska bussarna bäst, och så kan han ju deras språk bättre än någon annan, skyndade sig Janus Paderwski att tillägga, eftersom han själv inte ville rida ut i det kalla och snöiga ovädret.

Kungen tittade på Johan Joseph, som förstod att han inte kunde komma undan.

-Jag kan rida iväg till svenskarna, sade Johan Joseph, som var yngst i hovstaten,

Kungen tittade på nytt på Johan Joseph. Funderade om han ville sända iväg honom på ett farligt uppdrag. De var ju nära släkt då Johan Joseph var kusin med Anna Katarzyna, som var barn till Jan Jablonowski och Marianna Kazanowska.

Kungen visste att det fanns många stråtrövare i områdena runt Masurien samt att den ryska hären hade lämnat efter sig mindre trupper som fortfarande härjade i området. Han var även

orolig att kosacker skulle dyka upp ledda av ledaren Mazepa. Han var verkligen inte så glad att behöva skicka iväg Johan Joseph just nu när det var oroligt i landet.

- Vart är den svenska hären på väg? undrade Paderwski.

- Det är just det jag vill veta, skyndade sig Stanislaw att tillägga. Just åt vilket håll hären tänker bege sig, om de marscherar norrut för att kasta ut ryssarna ur de baltiska provinserna eller de går rakt mot Moskva. Frågan är vart vi sänder våra styrkor i så fall, fortsatte han. Något mer har jag inte för tillfället att meddela er i rådet, fortsatte han och reste sig sedan från sin plats.

Mötet var över och de närvarande ställde sig upp då kungen lämnade plenisalen. Då Johan Joseph lämnade salen och var på väg ut, vinkade kungen till sig honom.

- Jag gör iordning skrivelsen till den svenske kungen i kväll, sade han.

- När ska jag fara?

- Redan i morgon hade jag tänkt, jag vet att du skall träffa Krystyna idag, men det hinner du.

- Hur vet...?

- Det pratas ju en hel del här, det är ju inte så konstigt, eller hur?

Johan Joseph hade nyss träffat Krystyna Zamoyski som var dotter till en av hovmarskalkarna på en bal tidigare i veckan och idag efter mötet med hovet hade han lovat att träffa henne.

Lite förlägen bugade Johan Josephs sig för kungen och gick fram längs korridoren och ut från byggnaden. Här han kom ut på slottsgården såg han att det där rådde full aktivitet. En grupp höll på med att göra sina hästar iordning och ett par andra grupper marscherade taktfullt på borggården.

Johan Joseph gick med raska steg till sin bostad som låg i ett närbeläget område inne på slottsområdet. Han hade ett par rum på andra våningen en mindre byggnad med utsikt över hela slottsparken. Då han kom upp i sin bostad klädde han om till mer vardagliga kläder. Fäste sin värja runt midjan och tog sin plymförsedda hatt för att bege sig ner till stallen och hämta ut Frodor sin svart och vitflammiga hingst. I stallet hade stalldrängarna ryktat alla hästar och sett efter dem så de alltid skulle vara färdiga att ta ut till något uppdrag. Då han sadlat hästen tog han tag i grimman och ledde den ut på gården.

Luften var isig och kall men trots snön var det vindstilla och relativt behagligt ute. Då Johan Joseph gick mot grindarna i slottsområdet tänkte han på Krystyna, men också på uppdraget han skulle få av kungen senare på kvällen. Då han lämnat slottsparken bakom sig steg han upp i sadeln på Frodor, smackade till honom samtidigt som han strök honom över manken. Han red fram mot ett större skogsområde där han skulle träffa Krystyna. Hon bodde tillsammans med föräldrarna i en av marskalkboställena.

Johan Joseph hade precis kommit fram till boningshuset då han fick se Krystyna komma ut från ett av husen.

- Du höll tiden, var det första hon sa till Johan Joseph och smålog åt honom.

- Det är väl bäst så, skämtade han till svar.

Johan Joseph steg ner från Frodor och tillsammans gick de för att hämta Krystynas häst som stod i ett litet stall vid sidan av boningshusen. Efter att Johan Joseph dragit Krystyna till sig och gett henne en lidelsefull kyss hjälpte han henne upp på hennes häst. De red sedan i sakta mak ut på landsvägen och ställde kosan mot det lilla värdshuset som låg lite avskilt från vägen de red på. De stannade utanför krogen där de band fast sina hästar under ett större vindfång. Det stod några andra hästar uppbundna där redan men de kände inte igen några av dem.

- Vi går väl in och ser oss omkring, sa Johan Joseph.

- Du har rätt. Bäst att vi håller oss inomhus i denna kyla.

De brukade gästa stället flera gånger i veckan då det oftast fanns några bekanta som de stötte på. Av den anledningen kände de oftast till vem det var som höll till inne på värdshuset, eftersom man kände igen vem som ägde hästarna.

En varm luft blandad med matos strömmade ut från vägkrogen då Johan Joseph öppnade dörren. Ett sorl av dämpade röster slog också emot dem och då de stängt dörren bakom sig blev det tyst i lokalen och alla blickar riktades mot de nya gästerna.

De gick och satte sig vid ett litet bord som stod på en liten undanskymd plats, en plats i lokalen som de oftast höll till och trivdes vid. Därifrån hade Johan Joseph full uppsikt över hela serveringsställets och den ståtliga baren.

Johan Joseph passade på att snabbt göra ett överslag vad det var för gäster som kommit till värdshuset. Om alla var polacker eller det smugit sig in fiender såsom ryska stridsmän för att luska ut svagheterna i den polska hären. Han kände inte igen några men för den skull behövde de ju onda ha onda avsikter. Dock visste Johan Joseph att August II hade beordrat några av hans närmast allierade att hålla uppsikt över Stanislaws görande för att om rätta tillfället gavs ta tillbaka tronen och kommandot över Polen.

- Du verkar orolig, sa Krystyna plötsligt, och tittade lite forskande på Johan Joseph.

- Ja, jag kanske oroar mig väl mycket, men det har kanske med uppdraget jag ska påbörja i morgon. Just nu är jag uppmärksam på allt och alla.

- Är det någon här inne som du tycker verkar underlig? frågade Krystyna och tittade forskande på Johan Joseph.

- Jag inbillar mig bara, det är nog ingen här som kommer att ställa till problem.

- Du tittar så misstänksamt på de tre mörklädda ryttarna borta vid baren.

- Jag undrar om jag inte sett den ena av de tre, han i mitten, någon gång, men jag inbillar mig säkert bara det.

- Det verkar oroande. Nu blir jag faktiskt lite rädd. Ska vi inte ge oss av i stället. Det finns ju ett värdshus längre upp framme vid stickvägen innan storskogen.

- Vi väntar en stund till. Jag går och beställer något att dricka.

Johan Joseph gick fram till serveringsplatsen som mer liknade en bar inne på en ölpub, samtidigt som han höll ett vakande öga på de tre misstänkta gästerna vid ett bord vid sidan om baren. Värdshusvärden kom fram till Johan Joseph för att höra vad han ville beställa då en av de tre han hade i uppsikt lämnade bordet och gick med raska steg mot Krystyna, eller till det bord hon satt.

Johan Joseph skyndade sig att beställa två sejdlar öl och plockade upp några groszy att betala. Han såg att ryttaren som var klädd i kraftiga vinterkläder var nu framme hos Krystyna och pratade med henne. Hon verkade inte besvärad av hans närvaro utan förmodligen svarade på hans tilltal. Efter någon minut och precis då Johan Joseph skulle ta sejderna för att gå och sätta sig lämnade den misstänkta ryttaren Krystyna. Då han gick förbi Johan Joseph kastade han ett barskt öga mot honom.

Johan Joseph tog sina ölstop och gick för att slå sig ner hos Krystyna.

- Vad ville han...? var det första Johan Joseph frågade då han satte sig ner hos Krystyna.

- Han undrade om vi kom från slottet.

- Sa han vem de var?

- Nä, och jag frågade inte. Ska vi inte ge oss av?

- Vi dricker ur först. Jag blev faktiskt nyfiken på dem, och vad de gör här. De är säkert ryssar eller kanske mongoler, de har nästan sådant utseende.

- De är väl inte tartarer?

Krystyna tänkte säkert på tartarer som härjat Szczeskogen och förstört hela byar där. Som en flod av lava från en vulkan stormade tartarer genom byar och satte eld på alla stugor, dödade alla människor de såg och tog till och med död på deras boskap då de inte kunde förflytta dem. De drog vidare över Wisla, besvikna över den fattigdom de fann och för den skull satte eld på allt som kunde brinna.

- Jag tror inte det är tartarer, men däremot kan det mycket väl vara legoknektar ur den ryska hären som är på något spaningsuppdrag, förklarade Johan Joseph och tog ett par rejäla klunkar ur sitt ölstop.

Plötsligt reste de tre ryttarna sig från bordet och gick sakta mot utgången. Då de passerade Krystyna och Johan Joseph tittade de lite underligt på dem utan att säga något. De gick sedan ut ur värdshuset och förmodligen till sina hästar för att rida vidare.

Johan Joseph reste sig upp och gick fram till värden vid bardisken, Alex Krzysztof.

- Vem var de tre ryttarna som nyss gick ut? frågade han.

Krogvärden kände Johan Joseph väl och visste att han kom från slottet.

- Jag vet faktiskt inte, de sa inget om sina uppdrag, varför de var här, och frågade heller inte om något, svarade han.

- Tror du att det var tsar Peters Alexejervitjs män?

- Kan det mycket väl vara. Det stryker omkring så mycket konstigt folk nu för tiden.

- Ja, hit kommer ju alla vägfaraarna som är törstiga, så du får ju höra ett och annat.

- Det har du rätt i.

- Får du höra något som kan skada vår nuvarande kung, kan du väl höra av dig.

Alex lovade komma med uppgifter om vad som var i görningen så Johan Joseph kände sig lugn och vände tillbaks till Krystyna.

Då de druckit ur lämnade även de värdshuset och gick för att hämta sina hästar. Nu var de flesta hästarna borta. Några stod kvar under vindskyddet men åtminstone tre hästar var borta och några ryttare syntes inte till. Kylan bett sig in genom kläderna trots att de hade på sig vinterkläder men så fort solen inte var kraftig nog blev det kallt. Johan Joseph hjälpte Krystyna upp i sadeln och då han själv kommit upp på Froder red de tillbaka till marskalkboställena.

De red ner till ett litet stall där Krystyna sadlade av sin häst. Johan Joseph band upp Froder utan att sadla av honom då han tänkte rida iväg efter en liten stund som han tänkte tillbringa hos Krystyna. Då de lämnade häststallet följde Johan Joseph med Krystyna upp till hennes rum eftersom han inte skulle vara hos Stanislaw förrän senare på dagen.

Johan Joseph slog sig ner på Krystynas stora vackra säng och väntade på att hon skulle komma till honom. Hon ställde sig framför honom och tog av den varma ylletröjan och då hon hade håret hårt uppsatt såg man den smäckra halsen och skuggan av bröstet i skjortans ringning. Hennes violblå ögon sökte hans och Johan Joseph kunde inte motstå frestelsen utan tog tag i Krystyna och drog ner henne till sig. Han var tvungen att kyssa henne igen och hon besvarade lidelsefullt kyssen.

- Det blir väl inte ett farligt uppdrag du skall ut på? undrade Krystyna sedan hon hämtat sig från hans omfamningar.

- Som ett normalt regeringsuppdrag och denna gång skall jag bara överlämna ett kungligt brev till den svenska kungen. Jag är inte annat än ordonnans denna gång, eftersom jag känner de svenska trupperna och behärskar deras språk någorlunda.

- Då behöver jag inte oroa mig nämnvärt?

- Nä...! Oroa dig inte för mig, vi ses igen så fort jag kommer hem.

Johan Joseph kysste henne på nytt innan han tog sig upp från sängen. Han blev orolig att han drog ut på tiden och inte skulle hinna till kungen och hämta dokumentet han skulle fara iväg med till den svenska kungen.

- Det är nog bästa att jag ger mig iväg, sa han och drog Krystyna till sig på nytt och kysste henne till avsked.

Han lämnade sedan byggnaden och gick raka vägen till Froder som stod i häststallet. Hästen frustade då Johan Joseph ledde ut honom i det bittra vintervädret. Han hivade sig upp i sadeln och smackade till Froder som sakta började trava framåt. Han red längst den upptrampade stigen som ledde genom det täta skogspartiet. Då han kommit nästan till slutet av skogen fick han se några ryttare som höll sina hästar i tyglarna och som stod och pratade om något samtidigt som de spanad ut över den snöiga heden som ledde fram till slottsområdet.

Han steg av Frodor, band upp honom vid ett träd och smög sig närmare ryttarna. Plötsligt överraskades han av att det var de tre ryttarna, de mystiska personerna som de träffade på inne i värdshuset tidigare idag. Vad var det för några, och vad var de ute i för ärende? Tänkte Johan Joseph då han smög lite närmare och gömde sig inne i ett större buskage. Han ville komma så nära så han kunde höra vad de pratade om, åtminstone vilket språk de talade. Den person som pratat med Krystyna hade pratat på bruten polska och det kunde mycket väl var någon från den ryska krigsmakten.

Johan Joseph stod alldeles stilla och spände hörseln för fullt dock utan att höra vad de tre ryttarna sade till varandra. Deras hästar började bli oroliga och han blev misstänksam att hästarna anade hans närvaro. De kunde ju vara tatarer som spejade mot slottet för att sedan återkomma med större styrka och bränna ner och plundra stället.

Under några tidigare år hade boställen i Krakow plundras många gånger av tatarerna, och polens folk förstod inte varför detta ohyggliga gissel inte kunde hejdas, men Polen var inte ensamt om att besegras av härarna från Asien. Polen var inte ensam om detta utan andra europeiska länder hade samma problem. Man strävade efter någon slags centralregering och stödde kungar som försökte underkuva upproriska baroner som försökte splittra nationen.

Men nu var det också tsar Peter och hans arméer som var Polens fiender. Men med hjälp av Karl XII och hans stridskrafter var man fast besluten att hålla ryssen stängden och kasta ut honom från Polens gränser. Stanislaw satte stor tillit till den svenska kungen och ville naturligtvis stötta honom med polska trupper i hans krig mot deras gemensamma fiende.

En av ryttarna vände sig åt buskaget Johan Joseph stod gömd i och det var precis som om ryttaren anade att de var iakttagna. Johan Joseph kramade om värjfastet och pulsen ökade samtidigt som han nästan höll andan för att inte röja sin position.

Ryttaren vände sig om till de andra två och det verkade som om samtalet var över då de gjorde sig klara att sitta upp och rida vidare.

Snön yrde runt hästarna då de gav sig av. De fortsatte förbi slottsägorna, vek av och in mot storskogen igen och försvann sedan ur Johan Joseph åsyn.

Han stod kvar en stund i buskaget och funderade vad de egentligen hade här att göra, innan han återvände till Frodor. Han svingade sig i sadeln och styrde hästen raka vägen mot grindarna och stängslet som omslöt slottsparken.

Framme vid häststallen satt han av, ledde in Frodor till hans plats och sadlade av honom. Tog sadelväskan under armen och begav sig upp till sin bostad i annexbyggnaden som låg bara en bit från den stora slottsbyggnaden. Han tvättade av sig och klädde om till lite lättare klädsel innan han begav sig till Stanislaw för att hämta brevet till den svenska kungen.

Stanislaw och Katarina bodde i själva slottsbyggnaden men lite avsidet från själva slottssalarna. Han hade varit hos dem vid ett flertal tillfällen om inte annars då de samlade hela släkten vilket inte skedde så ofta.

Han anmälde sin ankomst till hovmarskalken som bad honom sitta ner i ett litet rum vid sidan om den långa korridoren som gick genom hela övre våningen i den pampiga slottsbyggnaden.

Johan Joseph tänkte på Krystyna samtidigt som han funderade över uppdraget som väntade honom. Han skulle hellre ha varit hemma och inte behövt ge sig ut i vintervädret, framför allt inte behövt rida över Masurien vilket han måste om han skulle ta sig fram till Grodno.

Några vakter i sina nyttillverkade uniformer passerade hastigt förbi utan att ens titta på Johan Joseph eller ens undra vad han gjorde där. De var säkert vana vid att uniformsklädda personer eller civilklädda borgare redan hade anmält sin ankomst och väntade på att bli insläppt till kungen.

Eftersom det rådde tystnad i slottsbyggnaden kunde Johan Joseph höra de glada rop och högljudda personer som vistades utanför slottsområdet. Det var ju så att vid den södra delen av det inhägnade området gränsade till Stora Torget i Krakow. Plötsligt öppnades dörren och marskalken bad Johan Joseph att stiga in till kungen. Stanislaw satt framför ett stort skrivbord och höll just på att trycka sitt sigill det varma och blodröda lacket. Han tittade upp då Johan Joseph stod framför honom och bugade.

- Här är ett dokument som jag omsorgsfullt signerat och lackat. Rid i morgon med detta till den svenska kungen och få ett svar av monarken som du kommer hit med, sa Stanislaw och lämnade över dokumentet.

Johan Joseph bugade sig på nytt och backade några steg tillbaka innan han vände sig om och gick ut. Han fortsatte längst den långa korridoren och stötte på Janus Lukasz en kamrat som han uppgicks mycket med.

- Träffade du Krystyna idag, undrade Janus.
- Jovisst, vi var nere vid värdshuset.
- Skulle du fara med meddelande till svenska kungen i morgon?
- Det är riktigt, var just inne hos Stanislaw och hämtade dokumentet, sa Johan Joseph och visade upp brevpapperet som han fortfarande höll i handen.
- Det var till Grodno du skulle, eller hur?
- Ja, vi tror att den svenska hären fortfarande är kvar och har inkvarterat där.
- Se upp så du inte stöter på stråtrövare eller några ur tsar Peters hejdukar.
- Jag ska ta det varligt och vara på min vakt.
- Vi ses när du är tillbaka.
- Naturligtvis.

De skiljdes och Johan Joseph drog sig till sin bostad. Då han kom ut på slottsgården tyckte han att vädret blivit lite bättre. Kylan verkade inte så bitande. Då han kommit upp och hängt av sig och sedan tänt upp i spisen satte han sig ner vid sitt skrivbord och studerade kartan för att se ut den bästa och snabbaste vägen fram till Grodno.

Efter vad han tidigare fått höra om den svenska hären var att de med all sannolikhet rastade någonstans runt Grodno. Han visste att hären efter att de korsat Wisla fortsatt på sin väg österut och hade på tre kolonner trängt in i Masurien, det stora träsk- och skogsområdet invid den Ostpreussiska gränsen. Här hade aldrig tidigare någon arme tagit sig igenom på grund av dess ogästvänlighet. Han hade också hört att svenskarna varit hårda då de brände upp alla byar i dess väg. Om allt var som han trodde rastade de fortfarande någonstans runt Grodno.

Han lade upp en plan att tidigt i morgon bitti, så fort han vaknade skulle han bege sig av och beräknade att han tog vägen över Warszawa förbi Pultusk och raka vägen mot Grodno om nu svenskarna låg kvar där. Han behövde hur som helst ta sig över Masurien för att komma fram till staden. Förmodligen grupperade svenskarna en bit därifrån nära Wisla, trodde han. Han tog fram kraftiga kläder som han visste skulle behövas inför ritten. I en av sadelväskorna lade han ner kungens dokument till den svenska kungen och stängde igen den ordentligt. I den andra sadelväskan stoppade han ner lite lättsaltat kött och färskt bröd sedan morgonen ifall han inte skulle få tag i någon mat. I samma väska lade han ner sin pistol, det nya flintlåsvapnet samt några rundkolor. Det var annars värjan som var huvudvapnet vilket var det bästa närstridsvapnet.

Han kände sig lugn inför det nalkande uppdraget. Han tyckte faktiskt att det skulle bli roligt att få träffa några ur den svenska hären som han blivit vänner med. Tack vare dem hade han lärt sig lite svenska som han själv tyckte att han behärskade hjälpligt. Han blev naturligtvis tillrättavisad otaliga gånger den sista tiden han var i svensklägret men det fick han leva med, det gjorde bara att han skärpte sig och blev bättre på det svenska språket.

Mörkret sänkte sig över Krakow och Johan Joseph fick tända några oljelampor för att bättre kunna studera kartorna som nu upptog hans tid innan det var dags att vila för natten. Han började känna sig lite hungrig och gick fram till en skänk där han förvarade bröd och saltat kött. Ett krus öl stod redan på bordet så med lite bröd och en bit kött stillade han hungern. Han ägnade kartorna ett par timmar till innan tröttheten tog över och han somnade liggande över kartorna. Då han vaknade efter några timmar var det natt och han tog sig fram till sin sovalkov där han omedelbart sjönk ner över bädden och somnade på nytt.

2

Tidigt nästa morgon vaknade Johan Joseph och kände sig utvilad och klar för uppdraget han fått av kung Stanislaw. Han steg upp, tvättade av sig och klädde omedelbart på sig de kläder han kvällen innan lagt fram. Kontrollerade sin utrustning och såg till att kungens dokument låg kvar i den ena av de båda sadelväskorna och att han hade pistolen i den andra väskan. När han ätit en torftig frukost och druckit ett par skopor vatten kände han sig redo för uppdraget.

Det hade ännu inte börjat ljusna. Han tog sina sadelväskor sin plymhatt och ett hästtäck, som kunde vara bra att ha i vintervädret och gick sedan ner till Frodor i stallbyggnaden. Där sadlade han hästen noggrant. Snön yrde utanför stallet men Johan Joseph tyckte ändå att vinden inte var så bitande utan det skulle säkert gå bra att rida den första etappen som var den stora staden Warszawa. Fast innan han kom dit måste han passera ett flertal småbyar som alla låg i Masurien. Först gällde det att ta sig till byn Jedrzejew. Han satte iväg i lugn skritt och efter att ha lämnat slottsområdet och Krakow bakom sig tätnade skogen ordentligt. Johan Joseph hade först svårt i mörkret att hitta ridvägen eftersom snön sopat igen stigarna. Han kände dock igen sig på platserna han passerade och var inte orolig att han inte skulle hitta rätt. Eftersom det var tidig morgon stötte han inte på någon ryttare utan han red i lugn trav sakta framåt. Han vet inte hur länge han ridit men dagsljuset började göra sig gällande och han ansåg därför att han måste vara nära Jedrzejew.

Det lilla samhället eller de små gårdarna som fanns i Jedrzejew hade han passerat flera gånger och tänkte göra så även denna gång. Han tänkte vänta med att göra ett uppehåll tills han kom till Checiny, en något större ort och där det fanns en liten vägkrog. Under hela ridturen från Krakow hade han inte stött på någon ryttare. Orsaken var säkert den tidiga morgontimmen. Ingen ville väl vara ute i det kalla vintervädret så länge solen inte värmt upp dagen. Sedan han passerat Jedrzejew kände han genast igen sig. Storskogen gick över till mer småväxt vegetation blandad med buskage och då han kom upp på den snötäckta vägen följde han den till han såg det lilla samhället Checiny och vägkrogen som reste sig i det snötäckta landskapet. Till vänster om honom låg Lodz med sitt vojvodlandskap.

Då han kom fram till det lilla värdshuset som inte var mer än en liten vägkrog steg han av Frodor som samtidigt ruskade av sig lite snö. Under ett större vindskydd band han fast Froder. Fyra andra hästar stod redan uppbundna och tuggade på lite hö som var framlagt till gästernas hästar. Han tog loss sadelväskan med kungens dokument och hängde den över axeln innan han gick mot ingången till krogen. Han borstade av sig lite snö innan han steg in på värdshuset. En behaglig värme slog emot honom i dörröppningen. Han skyndade sig med att stänga igen dörren så inte den kalla vinden skulle kyla ner salongen.

Framme vid baren kom krogvärden fram, torkade av bordet där Johan Joseph stod och såg undrande på honom. De gäster som redan satt vid några små bord och pratade tystnade då han kom in.

- En öl... tack.

Värden serverade honom ett stop öl och han tog sejdeln och gick för att sätta sig vid ett bord. Framme vid bordet tog han av sig hatten lutade sadelväskan mot stolen och satte sig ner. De övriga gästerna började samtala igen och Johan Joseph tog ett par rejäla klunkar ur sejdeln. Han svepte med blicken över rummet och tittade lite forskande på de övriga gästerna vilka han inte tidigare sett.

Strax efter det att Johan Joseph satt sig tillrätta vid bordet öppnas ytterdörren på nytt och en ny gäst kliver in i lokalen. Det var en ung ryttare, nästan bara en pojke som tog av sin hatt och borstade av snön på den innan han gick fram till bardisken och beställde. Han tittade sig runt och fick se Johan Joseph som satt ensam vid ett bord. Han tog ölen han fick av värden och ställde stegen mot bordet där Johan Joseph satt.

- Kan jag slå mig ner...

- Var så god...

- Vad mycket snö vi fått, började han och tittade på Johan Joseph samtidigt som han tog en klunk ur sejdeln.

Johan Joseph tittade forskande på den unge ryttaren som verkade vänlig men de få ord Johan Joseph hörde honom säga kunde han förstå att han inte var polack. Johan Joseph började misstänka att han kom norr ifrån då han bröt på något annat språk. Av hans klädsel kunde han mycket väl vara någon slags militär men han kom säkerligen inte från tsar Peters styrkor. Frågan är vad han gjorde här och hur vågade han rida ensam i dessa orostider?

- Var kommer du ifrån? frågade Johan Joseph.

Ryttaren förstod inte riktigt vad Johan Joseph sa utan blev orolig och ville ge sig av.

- Sitt kvar... jag hör att du inte förstår riktigt vad jag säger.

Han sa något obegripligt men i Johan Josephs öron liknade språket lite åt svenskan som Johan Joseph kunde prata nästan flytande. Även Johan Joseph blev lite vildrådlig då han själv var ute på hemligt uppdrag och måste vara försiktig vem han slog sig i lag med.

- Du kanske ska fram till den svenska hären, fortsatte Johan Joseph, men nu på ren svenska för att testa ryttaren vad han hade för uppdrag.

Denne blev först skärrad då han hörde Johan Josephs svenska och tänkte resa sig från bordet då Johan Joseph hejdade honom.

- Du kan känna dig lugn, fortsatte Johan Joseph på svenska, och tittade på den unga ryttaren som han förstod var långt från sitt hemland.

- Jag ska försöka hitta mitt kompani, började han. Jag förrirade mig igår i de här stora skogarna. Hur kan det vara att du pratar så bra svenska? fortsatte han.

Johan Joseph förklarade inte vem han var eller varför han satt och drack öl i värdshuset. Han ville först veta lite mer om pojken han hade framför sig. Han var faktiskt ute på farliga vägar om det nu var så att han kommit bort från ett kompani ur den svenska hären.

- Vad heter du? frågade Johan Joseph och tittade honom i ögonen.

- Nils Roos...

- Drick ur så tar vi ett stop till, sa Johan Joseph och vinkade till sig värdshusvärden.

Sedan de fått nya ölstop där skummet sakta rann över kanterna på sejderna kunde Johan Joseph se att den unge ryttaren slappnade av och hade inga onda avsikter. Det var säker som han sagt, att han kommit bort från sitt regemente och försökte nu hitta tillbaka dit, trodde

Johan Joseph. I så fall kunde de rida tillsammans, men det var inget han föreslog just nu. Han ville veta lite mer om pojken, innan han själv avslöjade vad han höll på med.

- Vet du vart dit förband är förlagt då? undrade Johan Joseph.

- Ungefär, jag har en karta så jag vet vart vi skulle, sa han och plockade fram en tillskrynklad pappersbit.

- Du har haft tur som klarat dig hit utan att råkat ut för stråtrövare eller tsar Peters krigare, fortsatte Johan Joseph.

- Jag har hållit mig till skogarna men nu har maten tagit slut och jag har inte så mycket pengar att köpa för.

- Då tycker jag att vi käkar lite här innan du far vidare, sa Johan Joseph och plockade fram några sedlar samtidigt som han vinkade krogvärderna till sig igen.

Han beställde några köttbitar och lite surkål var till dem. Krogvärderna kom snabbt tillbaka med beställningen så de kunde förtära maten medan den var varm. Pojken åt med glupsk aptit och Johan Joseph förstod att det var säkert ett tag sedan han fått någon mat.

- Vart hade du ställt kosan efter uppehållet här? undrade Johan Joseph.

- Först mot Warszawa...

- Och sen?

- Jag tror ett det hette Grodli, fast jag vet inte.

- Det är nog Grodno eller på polska Hrodna du menar, rättade Johan Joseph honom utan att för den skull tala om att det var dit han själv var på väg. Vi kan slå följe ett tag då jag själv ska till Warszawa. Jag hittar bra här i trakterna.

- Är du här ifrån dessa trakter? undrade Nils Roos.

- En bit härifrån bara, var allt han fick till svar.

Då de ätit färdigt och druckit upp sin öl reste Johan Joseph sig från bordet då han tyckte att de var klara och kunde rida vidare. Han hängde sadelväska på axeln tog sin plymhatt och gick mot utgången. Nils Roos skyndade på att samla in sin prylar och följde omedelbart efter Johan Joseph som han fått lite förtroende för. Då de kom ut till sina hästar ledde de ut dem utanför vindskyddet och Johan Joseph fäste sadelväska på plats innan de satt upp och började riddturen mot Warszawa. Vädret hade blivit lite bättre. Det snöade inte och kylan var inte så påtaglig som tidigare. Det var nu mitt på dagen och solen värmdde lite grann. Johan Joseph hade inte förklarat så mycket hur han tänkte att de skulle ta sig till Warszawa men talat om att de först skulle till Kamienna, förbi Radom innan de var framme vid Warszawa. Kamienna och Radom var bara småorter men Warszawa var storstaden som även varit huvudstad med resident och många slott och borgar.

Då de nu var mätta och belåtna vilket Johan Joseph såg att även hans nya bekantenskap svensken Nils Roos var vid god vigör kunde sätta fart på hästarna för att hinna avverka en bit av sträckan innan mörkret sänkte sig över landet. Efter någon timmes tid passerade de Kamienna, en liten byhåla med bara ett litet antal hus och en lite större gård som tydligen fåravel då Johan Joseph såg en liten fårhjord som vaktades av två fårhundar. Hitintills hade allt gått bra och inga incidenser hade inträffat. De hade visserligen inte stött på några ryttare eller andra konstiga figurer som han visste drog omkring i Masuriens skogar. Det hade kanske med det bistra klimatet att göra att folk inte var ute om de inte behövde. De stannade till ute på landsvägen och gjorde pratade om nästa etappmål som skulle bli Radom, ett litet större samhälle innan Warszawa.

- Jag märker att du är hemma i de här trakterna, sa Nils Roos och såg vänligt på Johan Joseph, jag kommer till mitt förband fortare tack vare dig, fortsatte han. Vad sysslar du med egentligen?

- Det kan vi ta en annan gång, skyndade sig Johan Joseph att säga. Nu rider vi vidare.

De sporrade sina hästar på nytt och satte iväg längst den uppkörda vägen som knappt syntes i all snön. Efter bara en kort stund red Johan Joseph in i storskogen igen då han föredrog att vara skyddad av träden och inte vara synliga i onödan för stråtrövare eller tsar Peters män. Han tänkte faktiskt ännu på de tre ryttarna i värdshuset då han var tillsammans med Krystyna under gårdagen, som förmodligen kände igen honom, han tyckte själv att han hade sett dem tidigare men kunde inte komma ihåg vart det i så fall var någonstans.

- När tror du att vi kommer fram till Warszawa? undrade Nils och huttrade lite då han kände sig frusen.

- Senare i eftermiddag eller tidigare. Jag tänker i alla fall övernatta någonstans där så man kan värma sig lite innan jag rider vidare i morgon, det borde du också göra. Jag ser på dig att du fryser.

De sökte sig ut från skogen och då de kommit till slutet av de stora snötäckta träden låg slättlandskapet framför dem. Några hus låg lite åtskilda från varandra men Johan Joseph var säker på att den lilla byn var Radom. Han pekade utåt slätten och Nils förstod att de snart var framme i byn Radom. Nils hade aldrig tidigare varit i Polen så han förlitade sig helt på sin gynnare som välvilligt ställt upp för honom.

Plötsligt hörs det dova ljud av framryckande hästar. Inne i storskogen yrde snön upp då några ryttare i vild fart närmade sig.

- Vi hinner inte fly, sa Johan Joseph, och drog samtidigt sin värja. Var beredd på strid om de har onda avsikter, fortsatte han.

Nils drog också sitt vapen och red närmare Johan Joseph som dragit sig in ibland träden för att inte blotta sig ute på slät mark. De satt blickstill på sina hästar och inväntade vad som skulle dyka upp. De överraskades då de såg att det var tre kosacker som med dragna sablar kom i hög fart på sina hästar. Kosackerna hade med all säkerhet följt efter dem inne i storskogen utan att de hört dem. Då den förste ryttaren fått syn på Nils började han hugga med sin sabel mot honom. Nils som redan dragit sitt vapen parerade slagen och då de två andra ryttarna kommit ikapp rusade de mot Johan Joseph. Klingor och sablar blixtrade i det kalla vintervädret och Johan Joseph hade fullt upp med att parera de båda motståndarnas kraftiga sablar. Kampen bedrevs från hästryggen och fradgan rann från hästarnas mular då de hetsades i tumultet som plötsligt uppstod. En av de två kosackernas hästar snavade och gick omkull så Johan Joseph fick andrum då ryttaren kastades av. Han gjorde sig säkert illa då han föll omkull för han var ute ur leken eftersom han krypande drog sig tillbaka in bland de snöiga träden. Han försvann bakom några buskar och Johan Joseph kunde koncentrera sig på sin motståndare som lämnats ensam. Nils fäktades för fullt mot sin motståndare men Johan Joseph tyckte att Nils skötte sig förvånansvärt bra.

I kropps krafter kände Johan Joseph att kosacken var honom överlägsen men märkte att denne inte hade så stor skicklighet att föra sitt vapen. Efter ett par häftiga utfall från ryttaren kom denne ur balans och Johan Joseph kunde snabbt sätta in en stöt och rände värjan genom motståndarens axel. Han gav till ett skrik och flydde sedan på hästryggen in i skogen i full galopp. Då Nils motståndare såg att han plötsligt var ensam avbröt han striden med Nils och satte fart på sin häst och flydde också in skogen.

- Är du okej? frågade Johan Joseph då han red upp gämsides med Nils.

- Ja, det där skötte vi bra, sa Nils. De fick sig en minnesbeta. Hoppas de inte kommer tillbaka.

- Det tror jag inte. De hade säkert spanat på oss under dagen. Jag tror att det var kosacker om man dömer dem efter deras kläder och de ville säkert slå ner oss och stjäla våra vapen och

andra tillhörigheter. Nu fortsätter vi. Set mörknar snart och det är bra om vi kommer till Warszawa innan kvällen.

Då de passerat Radom fortsatte de rida i god fart vidare över det öppna landskapet som låg framför dem. Efter ytterligare någon timma på hästryggen närmade de sig staden men nu hade även mörkret kommit ikapp dem och kylan var mer påtaglig.

Johan Joseph hade ridit i det här området tidigare och kände till en stor ödegård som låg bara någon kilometer från själva staden. De märkte att de var nära Warszawa då fler och fler ryttare och hästvagnar passerade dem.

- Vi ska ta oss till en större ödegård, förklarade Johan Joseph, där vi kan rasta och övernatta.

De lämnade Warszawa bakom sig utan att rida in i staden och fortsatte längst en byväg som ledde fram till ett stor herrgårdsliknande byggnad. Precis som han förklarade för Nils låg det stora huset lite i skymundan ute på den polska slätten. Runt huset fanns några stora buskar och lite mindre träd som utgjorde ett slags skydd för insynen av själva huset.

- Här övernattar vi, sa Johan Joseph och styrde in Frodor till baksidan av den öde byggnaden. Nils följde efter med sin häst utan att ifrågasätta Johan Josephs handling.

- Vem äger huset? Undrade Nils.

- Jag vet faktiskt inte men jag tror att det en gång i tiden vari ett resident till någon kung.

- Vågar vi ta oss in här?

- Du kan var helt lugn. Jag brukar övernatta i huset då jag är här i trakterna.

De satt av sina hästar och ledde dem mot ena gaveln på huset. Då de kom till en stor port stannade de. Johan Joseph sköt ifrån regeln på porten och öppnade den sakta. Nils såg då att det var inrett som en mindre stallbyggnad och de tog in sina hästar och ledde fram dem till ett foderbord. Sedan började Johan Joseph med att sadla av Frodor och Nils följde hans exempel. Uppe på en höskulle låg det lite äldre hö, torrt men inte dåligt. Johan Joseph visste att det hade legat där en längre tid och förmodligen blivit kvar sedan han tidigare varit i huset, och det var inte mer än för några månader sedan då han varit ute på ett rekognoseringsuppdrag på uppdrag av hovstaten. Då de tagit ner lite hö och fyllt på vattenhoarna tog de sina sadelväskor och filter och lämnade det lilla stallet. Johan Joseph fortsatte fram till en källarnedgång på husets baksida. Han öppnade en av de två snedställda träluckorna som dolde ingången till husets källare.

- Jag ser att du är gott hemmastadd i det här huset, sa Nils Roos och tittade på Johan Joseph.

De fortsatte ner i källaren som inte verkade ha någon funktion och fram till en kraftig metallbeslagen dörr. Johan Joseph sköt med stor kraft upp dörren som gnällde i sina gångjärn. Då dörren öppnades av Johan Joseph såg Nils att de plötsligt kommit upp i ett av det stora husets rum som mer verkade vara en sal. Rummet var sparsamt möblerat med endast ett stort träbord i mitten av salen med några stolar som stod utmed väggarna.

- Kom, vi fortsätter upp till nästa våning, sa Johan Joseph och gick vidare mot en större trappa som ledde en våning upp.

Nils följde med utan att fråga något förmodligen häpen över Johan Josephs framfart. På nästa våning som också var väldigt sparsamt möblerat fanns stora mattor på golvet och på dessa stod bord och stolar som om det väntades en större samling. Det liknade mer eller mindre en herrgård om inte så för den stora vedspisen som fanns mitt i rummet. Detta kunde man inte förvänta sig då man passerade förbi, tänkte Nils.

- Vi tar och gör oss hemmastadda. Vi får ligga här uppe. Tänd upp i spisen, det ligger ved i rummet här intill, sa Johan Joseph och pekade mot ett angränsande rum.

- Då går jag och hämtar lite fin snö som vi kan smälta när jag fått fyr i spisen, sa Nils och kände sig glad att fått träffa en ny vän, en polack som kunde svenska hur nu det var möjligt.

Då Nils satte igång med att få fyr i spisen gick Johan Joseph runt i de andra rummen för att se att ingen gjort större skador i huset då det står tomt den mesta tiden på året. Huset var egentligen kung Stanislaw jaktstuga och Johan Joseph visste att han hade tillgång till huset när han än ville vistas i det. Nils fick fyr i spisen och innan Johan Joseph hunnit tillbaka efter husesynen var Nils tillbaka med snö som han nu smälte ner i hans kanister. Nu skulle de få lite varmt i sig och Johan Joseph hade plockat upp den medhavda maten på det stora bordet. Nils överraskade med att plocka fram krossade kaffeböner som han tidigare tagit med sig från svenskläget. Nils hade fått kaffebönorna av en släkting innan han for iväg med sitt regemente. Kaffet var inte så vida känt ännu, det var först sedan Karl XII kom tillbaka till Sverige efter sitt fälttåg. Kungen hade blivit enormt förtjust i det turkiska kaffet och satte fart på handeln av den speciella bönan. Även ett litet krus med lite brännvin i hade han satt fram på bordet, också detta från det svenska läget.

Det började bli varmt i rummet och Nils eldade på hela tiden med torrt virke. Snön hade smält och plötsligt började det sprida sig en doft av kaffe.

- Jag hittade ett vattendrag vid gaveln på huset och kunde knacka upp isen där så i min plunta finns friskt vatten, sa Nils och såg belåten ut.

De satte sig vid bordet och åt av maten som Johan Joseph tagit med sig och sköljde ner det med nykokt kaffe som de spätt med lite brännvin. Det hade mörknat helt nu och endast ett litet stearin ljus lös knappt upp i det stora rummet. De såg då och då ut genom ett av fönstren i övervåningen men då kvällen och snart natten omslöt helt av mörkret ordnade de till var sin plats där de kunde slå sig ner och vila till nästa morgon. Innan de tog fritt för natten gick de ner för att se till hästarna som nu hade lagt sig ner på den tunna ströbädden i stallen.

Då de var tillbaka hade det nästan blivit natt och de tog plats vid sina bäddplatser och båda somnade in bara efter en liten stund.

Johan Joseph vaknade plötsligt då han tyckte att han hörde något från våningen under. Han spände hörseln men just nu hörde han bara Nils tunga andhämtning. Han måste ha somnat igen för bara efter en stund vaknade han på nytt och tyckte sig höra ljud från undervåningen. Han blev tvungen att se efter vad det kunde vara men ville inte väcka Nils som sov djupt. Han tog på sig stövlarna och tog med sig värjan som hängde över en stolrygg för att sedan smyga fram till trappan som ledde ner till första plan i huset. Då han kom fram till trappnedgången hörde han inget konstigt och började fundera på om det bara var inbillning. Han fortsatte sakta steg för steg att ta sig ner så ljudlöst han kunde ifall han på så sätt kunde överraska en tjuv eller inkräktare.

Då han kom ner till bottenvåningen verkade det lugnt och ingen människa syntes till. Han smög vidare och tänkte ta sig ut genom källaren för att sedan ta sig in till hästarna och se till att allt var som det skulle. Plötsligt hördes det där ljudet igen, det som han vaknade av. Det var källardörren som med vindens hjälp gett ljud ifrån sig då den inte var tillstängd som den borde vara. Han drog igen den ordentligt men funderade på hur den egentligen gått upp då han var säker på att han låst den ordentligt när de lämnade källaren tidigare idag.

Kunde det vara någon inne i huset? Han började bli orolig som om han såg spöken. För den skull stod han nu alldeles stilla och lyssnade om han hörde någon tassa omkring i huset, men det hördes inget. Han gick tillbaka upp till Nils som fortfarande sov lugnt. Han gick därför och intog sin sovplats som han inrett tidigare i kväll. På vägen dit passade han på att lägga in en träpinne i spisen. Han hade inte mer än lagt huvudet på sadelväskan förrän han somnade.

3

Johan Joseph vaknade tidigt på morgonen. Det hade ännu inte börjat ljusna så mörkret slöt sig fortfarande över rummet. Han reste sig upp från sin tillfälliga sovplats och började plocka igenom sina tillhörigheter.

- Är det dags att gå upp? hörde han Nils fråga som just vaknat upp.

- Det är nog bäst så. Vi äter lite av maten jag har med, sen måste vi ge oss iväg.

- Åt vilket håll tänker du fara?

- Jag rider med dig tills du hittar den svenska hären, sa Johan Joseph utan att tala om sitt egentliga ärende, att han faktiskt själv skulle till svensklägret, till samma plats som Nils.

- Det var ju väldigt snällt. Hinner du själv med det du ska då, sa Nils och såg verkligen glad ut då han inte behövde rida ensam.

Johan Joseph tände stearinljuset som stod på bordet innan de satte sig och åt lite av den maten som fanns kvar. Därefter packade de sina ränslar och sadelväskor och begav sig ner till hästarna. De stängde igen alla dörrar noggrant och Johan Joseph hoppades att han skulle kunna rasta där igen då han skulle återvända till Krakow.

- När tror du vi är framme? undrade Nils och hivade sig upp på sin häst.

- Fram åt kvällen skulle jag tro om inget oförsett inträffar. Vi har en bra bit framför oss.

De red sakta ut på landsvägen, bort från det stora huset som varit deras härbärge för natten. Då de ridit hästarna lite varma sporrade de dem och ökade farten. Efter att det förflutit en god stund började det nu ljusna vilket gjorde att de kunde rida in i skogen igen och hålla sig gömda ifall fler kosacker skulle dyka upp. Kylan var fortfarande påtaglig men det kunde de inte göra något åt. Johan Joseph föreslog att de skulle rida en god stund till tills de kom till Bialystok, en av de större städerna innan de kom fram till Grodno.

Efter att ridit oavbrutet sedan i morse var det dags för vila. Eftersom det fortfarande var väldigt kallt trots att de hade varma kläder, behövde de komma i lä för vinden. Johan Joseph hade för sig att det fanns nästan ett naturligt vindskydd bara en bit varifrån de nu var. Han kände igen sig även om snön ställde till det och att snödrivor kan få en att tro att man är på rätt plats. Men han var säker på sin sak.

- Vi ska leta upp ett större stenparti bara en bit härifrån. Det är en grotta i berget som döljer ingången av stora buskage, sa Johan Joseph, så håll ögonen öppna så hittar vi den säkert.

Det hade inte gått många minuter förrän Nils ropar att han tror att han funnit ingången till grottan. Johan Joseph var inte sen att rida till honom, och mycket riktigt, det var Nils som hittade den och Johan Joseph gav tecken åt honom att rida närmare. Så fort de passerat de stora buskarna dök ingången till grottan upp. De steg samtidigt av sina hästar och Johan Joseph tog täten och fortsatte att ta sig förbi buskarna till grottans ingång. Då de kommit in i grottans hålighet var de inne i en enormt stor grotta.

- Här kan vi vila ett tag, sa Johan Joseph. Passa på att drick lite vatten för sedan måste vi fortsätta till nästa stad och det är en bit dit.

De borstade av sig snön som yrt upp runt dem och borstade samtidigt av hästarna som frustade och stampade hovarna i marken. Det fanns naturliga sittplatser i grottan i form av flata stenar som de kunde sätta sig på.

- Vad det Bialystok du sa att staden hette? undrade Nils och tog en ordentlig klunk vatten ur sin plunta.

- Ja...! Där är ett bra värdshus vid sidan av landsvägen som vi kan ta in på, innan vi rider sista biten till Grodno om den svenska hären nu ligger förlagd där... sa Johan Joseph, och tystnade plötsligt.

Nils tittade lite förvånad på honom då han reste sig upp och gick fram till Frodor för att få honom lugn då han började bli orolig.

- Vad är det? undrade Nils.

- Jag tror att vi får besök...

De stod stilla och försökte få hästarna lugna samtidigt som de lyssnade om det var någon som var på väg in mot grottan. Johan Joseph hade hört att något rört sig utanför öppningen men det kunde mycket väl röra sig om något djur som gick förbi. Han kunde förstå att om de var förföljda vilket han inte trodde skulle förövarna hitta dem då snöspåren ledde in till grottan.

- Det kanske är mina landsmän, sa Nils och tittade på Johan Joseph.

- Det tror jag inte. I så fall är det fler än du som förrirat sig bort från den svenska hären. Vi har en bra bit till att rida innan vi kommer till Grodno.

De stod spända och väntade på vad som skulle hända härnäst. Johan Joseph smög tyst fram till grottans öppning och kikade ut genom buskaget. Han såg inget misstänkt och tystnaden hade sänkt sig i den snötäckta skogen. Han vände tillbaka in till Nils som stod nära hästarna för att hålla dem lugna. Det var som om de förstod att något försiggick omkring dem.

- Det var nog inget. Jag tyckte plötsligt att jag hörde något gå förbi utanför grottan men där fanns inget att oroa sig över, sa Johan Joseph då han var tillbaka. Vi gör oss klara att fortsätta.

Johan Joseph tog Frodor i grimman och ledde honom ut ur grottan. Nils följde efter med sin häst. De satt upp på hästarna och fortsatte ritten inne i den snötäckta skogen. Efter en stund var de ute i småväxt terräng och kunde öka farten. Nu hade solen kommit fram och värmen spred sig till deras frusna lemmar. Till slut nådde de landsvägen igen och ökade farten. De mötte ett och annat ekipage med häst och vagn som åkte förbi, samt då och då några ryttare på väg söderut. Efter några timmar kunde de skymta en större stad framför sig och Nils förstod att det måste var Bialystok som de nu närmade sig.

De följde landsvägen och red aldrig in i staden då värdshuset som Johan Joseph pratat om låg precis efter sista infartsvägen som ledde in i staden. Det märktes att de var nära en större stad då det var stor rörelse ute på landsbygden bland bönder och ryttare som var igång med deras alldagliga sysselsättningar. Johan Josephs och Nils närvaro brydde sig ortsbefolkningen inte om men gav dem heller inte någon uppmärksamhet så de kunde fortsätta obekymrat vidare. De styrde därför sina hästar mot värdshuset "Gyllne Trasten" som låg precis vid sidan om stora vägen. Väl framme vid värdshuset tog de in sina hästar i en stallbyggnad vid sidan om krogen. De sadlade inte av dem då de bara skulle rasta där en kort stund men Johan Joseph tog med sig sadelväska med kungens brev. Då de sett till att hästarna fått vatten och lite foder gick de fram mot ingången till värdshuset. Där rådde stor aktivitet av alla de slag runt själva byggnaden. Att något militärt förband passerat stället eller höll till i trakterna märktes inte. Grodno eller Hrodna samt några siffror som inte gick att tyda var vad vägskylten vid andra

sidan om värdshuset visade, var lite oroväckande tyckte Johan Joseph då de nu var så nära svenskarnas förläggning och inga militärer syntes till.

Precis när de skulle gå in genom den stora dörren in till krogen blev de nästan omkullknuffade av några berusade gäster som med sina ölkrus ramlade ut ur värdshuset. De hann undan innan det hände något och kunde sedan ta sig in i den varma lokalen. Det skrålade och stojades framme vid baren och ölen hade säkert stigit många av gästerna åt huvudet.

- Vi sätter oss vid det här bordet, sa Johan Joseph och tog av sig hatten och knäppte upp jackan samtidigt som han ställde sadelväskan mot en stol.

Nils följde hans exempel. Han vinkade samtidigt till sig värden för att kunna beställa. Då denne kom fram till bordet bad de om var sitt ölstop med öl samt en tallrik av någon slags köttgryta.

De satte sig ner och väntade på att maten skulle komma på bordet. Det skrålade och skrånade inne i värdshuset och framför allt framme vid baren. Plötsligt var det någon som drog sin värja och började bråka med en av gästerna. Denne gjorde detsamma och nu var cirkusen igång. Värjklingorna vispade runt i luften och sorlet lade sig i lokalen. Alla tittade på de två fäktande personerna som blivit ovänner om något.

En av de två stridande halkade till och grep olyckligt tag i motståndarens värja och omfattade den så hårt att den kroknade. Två fingrar blev därvid avskurna och föll till golvet då antagonisten drog värjan tillbaka. Den skadade skrek våldsamt och blodet rann från hans skadade hand. Detta gjorde honom rasande och med plötsligt nytt mod fortsatte han kampen och lyckades övermanna sin motståndare som föll på knä och tappade kontrollen varvid den andra stötte sin värja genom hans hals. Ett rosslande läte uppstod när strupen skars av och personen föll sanslös framstupa. Han låg stilla några minuter på golvet medan blodet rann från honom och bildade en stor pöl. Till slut hördes en suck och han var död.

Ett par ryttare i gröna kläder gick fram och lyfta undan den döde samtidigt som han som utdelat stöten hämtade sin hatt och lämnade lokalen.

Johan Joseph och Nils satte mållösa och följde händelsen utan att lägga sig i vad som hände framme vid baren. Värdshusvärden kom fram till dem med deras mat och såg skrämmd ut för det som nyligen inträffat. Han nästan bad om ursäkt för det inträffade när han ställde ner deras tallrikar på bordet. Därefter gick han för att hämta ölkrusen.

De skyndade sig att äta sin mat då stämningen i lokalen hade ändrat karaktär och det rådde tystnad i hela värdshuset.

- Så fort vi ätit ger vi oss iväg, sa Johan Joseph.

- Ja...här var ju inte roligt att sitta.

Johan Joseph gick fram till baren där man nu höll på att torka upp blodet från den sårade och nu också döda ryttaren.

- Vad handlade bråket om? undrade Johan Joseph då han samtidigt la några sedlar på bordet.

- Jag vet faktisk inte. Det händer inte så ofta att det blir bråk. Åtminstone inte är, värre är det inne i Bialystok. Nu har ju också svenskarna dragit förbi här på väg mot Ryssland och tsar Peter och hans gossar. Men det är ju ett tag sedan.

- Vet du var de finns nu?

- Nej, inte mer än att vissa delar av den svenska hären förflyttade sig några mil härifrån. Vi kunde höra deras vagnar och tunga vapen köra på andra sidan om stadporten. Vart är du själv på väg?

Johan Joseph svarade inte på hans fråga. Han ville inte avslöja sig, vem han var eller vart han och Nils var på väg utan lämnade bardisken och återvände till Nils.

- Jag tror att vi får ge oss av, sa Johan Joseph då han såg att Nils redan hade packat ihop sina tillhörigheter och var på väg att rida vidare.

Han plockade ihop sina prylar, tog sadelväska och hängde den över axeln innan han gick mot utgången och Nils följde efter. De gick omedelbart och hämtade sina hästar för att fortsätta mot Grodno där den svenska hären skulle vara förlagd.

Eftermiddagssolen slutade värma och dagen började lida mot kväll. De mötte en och annan ryttare men ännu träffade de inte på några ur den svenska hären. Däremot syntes det att tunga vagnar och kanoner dragna av hästar hade för ett tag sedan passerat. Trots snön hade lerjorden kommit fram då järnhjulen på de militära ekipagen hade lämnat djupa spår efter sig. De små byarna de passerade var brända och plundrade och krigets allvar kom närmare dem. Johan Joseph hade hört att ryssarna hade bränt och skövlat alla småbyar då de förmodligen flytt undan den svenska armén.

Med en förtrupp på 600 man hade svenskarna gått över Njemen och intagit Grodno. Timmarna innan hade staden evakuerat av ryssarna då de märkte att deras fiender var dem i hämlarna. De dåliga vintervägarna hade gått hårt åt på både folk och hästar men framryckningen österut gick enligt ritningarna eftersom ryssarna hade fått riktiga problem. Det hade bara blivit korta skärmytslingar arméerna emellan och ingen större sammandrabbning. Svenskarna hade pressat på starkt och ryssarna kunde inget annat än att bränna allt som kom i deras väg. Rader av ihjäl ridna ryska hästar vittnade om reträtten men de flydde fortare än motståndarna kunde marschera tack vare all snö som svenskarna inte var vana vid. Det var här kring Grodno som förödelsen var störst men fienden hade flytt undan och svenskarna kunde passa på och anlägga en förlägningsplats som tyvärr låg spridd över mer än en mil i omkrets.

- Jag tror att vi närmar oss lägerplatsen, sa Johan Joseph och pekade på hjulspåren framför sig.

- Tror du vi är framme innan det mörknar? undrade Nils.

- Det kan inte vara så långt till Grodno. Hör du...?

Johan Joseph höll in Frodor, satt still en stund och lyssnade. Framför dem hördes ett sorl av röster och rörelser av människor. Trots att de var ute ur skogen kunde de ännu inte se någon aktivitet framför dem.

- Dina landsmän håller sig nog bakom de stora kullarna som vi ser framför oss, sa Johan Joseph och pekade ut terrängen framför sig som han trodde var svenskarnas läger.

- Vi stöter säkert på posterna längre fram, sa Nils och ställde sig upp i sadeln för att se lite bättre.

De fortsatte framåt och blev tvungna att ta sig in i skogen på nytt då de fick ta sig runt en frusen sjö som de inte ville ge sig ut på. Efter att passerat sjön kunde de rida ut på stora landsvägen igen vilken var i dåligt skick på grund av alla tunga vagnar ur artilleriet som tidigare tagit sig fram där. Vägen var också helt upptrampad av det svenska kavalleriet. De närmade sig de stora kullarna som de sett ligga i horisonten och då de kommit dem ännu närmare kunde de tydligt urskilja det typiska ljudet av militär förläggning eller åtminstone en större hop människor som slagit läger. Då de ridit en bit till syntes en hel tältförläggning framför dem och plötsligt blev de hejdade av en grupp ryttare som med dragna sablar som närmade sig dem.

- Halt!... Varningen kom från befälet som ledde vaktstyrkan. Först kom varningen på svenska sedan på bruten polska.

- Jag har hemliga dokument till kungen, sa Johan Joseph på svenska. Jag måste få träffa honom. Det här är Nils Roos, en av era egna män, fortsatte Johan Joseph.

Befälet studerade dem ingående och såg sedan barskt på Johan Joseph.

- Vem kommer du ifrån?

- Den polske kungen Stanislaw. Jag tillhör hans hovstat och har befogenhet att förhandla med er kung.

Nils tappade nästan hakan då han hörde Johan Josefs förklaring.

- Vilket kompani tillhör du? frågade befälet Nils.

- Andra kompaniet, hos major Carl Duvall.

- Rid med oss..., blev svaret och befälet tog täten medan de fyra andra ryttarna ur vaktstyrkan red bakom.

De följde med tätt bakom befälet för vaktstyrkan, som red rakt igenom den svenska förläggningen som utgjorde otroligt många vita tält vilka passade bra i det snörika landskapet. De kom till slut fram till ett större fyrkantigt tält och Johan Joseph kunde förstå att det var stabstältet och att kungen Karl XII höll till där.

- Sitt av och vänta här, kom nästa order från befälhavaren som därefter själv gick in i stabstältet.

Efter bara några minuter kom han tillbaka och pekade på Johan Joseph.

- Du kan komma med hit, sa han och ta brevet från din kung med dig fortsatte han i samma barska ton.

Johan Joseph följde med in i tältet. Det sigillstämplade brevet hade han med sig. Då han kom in i stabstältet kände han genast igen den svenska kungen. Han ställde sig framför honom och bugade sig.

- Så...! Du kommer från min vän Stanislaw, sa kungen och visade Johan Joseph en tältstol att sätta sig i. Du är väntad, fortsatte han.

Johan Joseph lämnade över brevet till den svenska kungen innan han satte sig ner.

Kungen läste noggrant igenom texten i brevet som var skrivit på en blandning av polska och svenska men mest på latin som Stanislaw visste att Karl XII förstod. Han lämnade över brevet till sin adjutant som stått vid sidan om honom hela tiden.

- Gör i ordning ett svar omedelbart, sa han till adjutanten. Jag sätter mitt sigill på det då jag läst det fortsatte han.

Adjutanten tog hand om brevpapperet och förflyttade sig bakom en tältduk som hängde mellan ordertältet och kungens privata gemak.

- Du kan ta hand om din häst så länge, sa Karl XII till Johan Joseph och gick sedan själv in i sitt privata tält.

Johan Joseph reste sig och lämnade ordertältet. Han gick ut till Frodor som en av vaktstyrkans soldater höll i grimman. Han tittade efter Nils Roos men såg honom inte och förmodade att han återvänt till sitt förband. Han kunde också se att den svenska hären inte låg på latsidan. De flesta bussarna håll på med exercis, såg över sina vapen och andra höll på med att underhålla vagnar och kanoner, så det rådde full aktivitet i tältlägret. Johan Joseph gick inte långt från stabstältet och märkte ändå att två vakter ur den svenska kungens stabstyrka följde honom på säkert avstånd. Plötsligt blev han kallad fram till kungens tält och han ombads att gå in till kungen.

Han stramade upp sig framför kungen som satt bakom sitt skrivbord och som tittade upp då Johan Joseph steg in under tältduken.

- Tag med dig det här brevet som är ett svar på din kungs Stanislaws frågor, sa den svenske kungen samtidigt som hans adjutant lämnade över ett sigillstäplat brev.

Johan Joseph bugade sig för kungen, tog emot brevet och lämnade sedan den svenska kungen och hans adjutant. Då han kom ut från tältet väntade de två vakterna på honom där en av dem höll Frodor. Han tog emot tyglarna stoppade brevet i sadelväskan och hivade sig upp på hästen samtidigt som han fick anvisning att rida mellan de båda vakterna ut ur

tältlägret. Då de släppte honom satte han fart på Frodor så snön yrde runt hästen. Kylan var påtaglig och Johan Joseph ville nu komma inomhus innan det blev kväll. En bit från Grodno cirka tre mil därifrån låg den lilla orten Sokolka och där visste han att det fanns ett värdshus som han kunde övernatta i. De hade tidigare idag passerat stället som då verkade fridfullt.

Det började skymma så Johan Joseph tvekade inte utan styrde Frodor ut på landsvägen i riktning mot Sokolka. Det hade varit närmare till byn Skidal eller Ckidaedb som den hette på ryska men han ville hålla sig inom Polens gränser i dessa orostider. Den stora landsvägen han red på var riktigt gropig trots all snö som blåst över den. Han mötte ett ekipage som tillhörde den svenska armén. De passerade honom med fyra större vagnar samt två stora kanoner. Johan Joseph förstod att de skulle fram till tältlägret innan det blev helt mörkt. Sedan följde en grupp ryttare samt några kokvagnar ur trossen.

Då han hade ridit förbi en mindre bondgård och passerat några små torp kunde han plötsligt se Sokolka och värdshuset som låg utmed landsvägen. Där stannade han och klev av Frodor. Ledde in honom till stallet som låg vid sidan om värdshuset och sadlade av hästen, gav honom vatten och drog fram lite hö innan han tog sina sadelväskor och gick mot ingången till värdshuset. Det var inget stort värdshus och var heller inget rusthåll utan hit kunde man ta sig för att rasta över natten. Han gick in och fram till en liten bardisk där en medelålders kypare stod och torkade ett par tallrikar. Det såg ut som den förmodligen var värdshusvärden. Johan Joseph gick fram till honom när plötsligt några gäster vid ett litet bord började bråka. Värden lade ifrån sig disken för att gå dit då de övriga gästerna i lokalen tystnade. Men lika plötsligt lugnade de ner sig och satte sig igen vid bordet.

- Har du något rum till mig? undrade Johan Joseph.

- Hur länge då?

- I natt bara...

- Javisst, följ med så ska jag visa dig.

De gick en halvtrappa upp mot en korridor där det fanns fem dörrar som var markerade med olika figurer. De stannade framför en vars symbol liknade ett moln.

- Går det här bra? frågade han och slog upp dörren till rummet där det stod en säng och ett litet bord.

- Javisst!

Då ägaren lämnat Johan Joseph en nyckel till rummet försvann han ner till restaurangen igen. Johan Joseph satte ner sina sadelväskor på golvet och slog sig ner på sängen. Då det var hög tid att få något i sig gick han omedelbart ner i restaurangen och satte sig vid ett bord. En annan person klädd i ljusa kläder och vitt förkläde kom fram och frågade vad han ville ha, men hade egentligen inget att välja på utan tog det som fanns viket var någon sorts köttgryta. Till den tog han ett krus öl.

Då han fick in maten åt den med god aptit och kunde sitta och vila sig trots att det stimmades och höga röster från övriga gäster hördes. Något mer bråk från gästerna som var osams tidigare uppkom inte. Efter maten blev han rätt så trött då han och Nils hade haft en lång dag i sadeln så han gick till rummet för att vila inför morgondagens långa ritt till Krakow.

När han kom upp på rummet sträckte han ut sig på sängen och somnade omedelbart.

4

Då Johan Joseph vaknade nästa morgon var det fortfarande mörkt utomhus. Han kände sig utvilad eftersom han tidigt slagit sig till ro på rummet. Han gick upp, klädde sig och såg till att allt han bar med sig i sadelväskorna låg kvar i dem. Det var ännu väldig tidig morgon men han ville rida iväg så snart han kunde då han ville hinna till trakterna nära Warszawa innan kvällen. Nere i värdshusets matsal fanns inga gäster så han gick mot köksregionerna där han träffade på värdshusvärden.

- Jag ger mig av redan nu, förklarade Johan Joseph och tog fram några sedlar för att betala för sitt uppehälle.

- Du ska få med dig en limpa bröd åtminstone, sa värden och hämtade några runda brödkakor som Johan Joseph stoppade ner i den ena sadelväskan.

Han tackade för sig och lämnade matsalen och värdshuset för att gå och hämta Frodor. Han frustade och så glad ut då Johan Joseph sadlade honom och ledde ut honom ur stallbyggnaden. Det var fortfarande snöigt och kallt utomhus men turligt nog så blåste det inte. Kylan gjorde sig mer påtaglig då blåsten satte in, framför allt då han satt oskyddad på Frodor. Han hivade sig upp på hästen och klappade till honom på halsen sedan styrde han honom ut på landsvägen. Då det blivit ljusare och solen började komma fram hade han passerat förbi Bialystok och manade på Frodor som travade fram i lagom ritt. Trots att vinden inte var så kall red han in i skogen. Landvägen gick rakt igenom storskogen men han ville hålla sig inne i skogen och inte exponera sig fritt ute på slät mark ifall kosacker eller stråtrövare skulle dyka upp. Precis då han lämnat vägen och red lugnt en bit in, kom ett fyrspann hästar dragande på lavetter tillhörande något artilleri som förmodligen var på väg mot det svenska lägret. Efter ekipaget kom några grupper ryttare ur den svenska militära hären. De följde efter fyrspannet på behörigt avstånd.

Johan Joseph hade avsikt att ta sig till den stora ödegården som låg strax innan Warszawa där han och Nils tidigare övernattat. Han hade en bit till innan han skulle skymta huset ute på slätten. Det hade blivit tidig eftermiddag utan mer snöinslag men kylan fanns kvar. Inne i skogen kändes vinden behagligare och han stannade till vid några större buskar för att Frodor skulle få vila något. Han passade på att äta lite av brödet som värdshusvärden skickat med honom samt tog ett par klunkar vatten ur sin plunta. Sedan fortsatte han att rida inne i skogen men höll ett vakande öga på landsvägen.

Efter knappt en timmes ritt började han känna igen sig samtidigt som det började skymma i skogen. Han drog sig därför ut på vägen och efter knappt en timme till skymtade han ödegården. Några ryttare passerade honom på lite avstånd och han hörde dem stanna upp och vända sig mot honom. Då tyckte han att en av de tre verkade bekant men hann aldrig studera honom närmare men fick för sig att det var den ryttaren som pratade med Krystyna

då de var på värdshuset utanför Krakow dagen innan han skulle ge sig av. Plötsligt kände han sig olustig då de tre ryttarna gav sig av. Vad i så fall gjorde de här? Det måste vara fel tänkte han, det kan inte vara samma person. Han slog bort tankarna och såg samtidigt de tre ryttarna försvinna bort. Han fortsatte i stilla ritt fram till ödegården och red omedelbart till stallbyggnaden där han tog in Frodor och sadlade av honom. Det foder han tidigare lagt fram var inte uppätit så någon ryttare hade inte varit på gården. Han fyllde på med friskt vatten innan han tog sina sadelväsor och sin filt och gick mot källaringången precis som han brukade. Då han kommit in på första plan i byggnaden såg det likadant ut som han och Nils lämnat det för någon dag sedan. Han fortsatte att gå upp i trappan till övre plan och på det stora matbordet i borte rummet satte han ner sina sadelväsor. Plockade fram lite ätbart och gjorde sig sedan iordning för natten. Av någon anledning oroades han av de tre ryttarna som han mött och av säkerhets skull tog han fram ryttarpistolen och laddade den med en blykula. Han lade pistolen vid sidan om sig på golvet och med en sadelväska som huvudstöd lade han sig tillrätta på filten och drog sin tjocka rock över sig. Han ville inte elda i kaminen om det skulle ge någon obehörig nyfikenheten att huset för tillfället var bebott. Han somnade nästan omedelbart efter den långa ritten från Grondo.

Plötsligt vaknade han till. Han hade drömt att någon förföljde honom och satte sig upp. Hade han verkligen drömt. Eller... hade han hört något nerifrån bottenvåningen? Han spände hörseln samtidigt som han sakta resta sig upp från golvet. Nu stod han blixstill och lyssnade. Visst var det något som hördes under honom. Han böjde sig ner och tog upp pistolen som han tidigare hade laddat. Så tyst han nu kunde smög han sig ut mot trappan som ledde ner till våningen under. Sist hade han också fått för sig att någon fanns i huset men då hade det varit källardörren som inte var riktigt stängd. Han förmodade att det var så nu också och skulle just vända tillbaka för att lägga sig igen då han hör att någon var på väg in i rummet. Det var ju mörkt i hela huset och svårt att se vem som skulle komma från källardörren. Han drog sakta upp sin värja samtidigt som han flyttar över pistolen i vänster hand. Dörren öppnades aldrig och ljudet från stegen han tidigare hört försvann. Det blev fullkomligt tyst. Johan Joseph tänkte först rusa ner från trapporna och jaga ikapp personen som stört hans sömn. Efter ett tag kunde han höra en häst trava iväg. Vem det var som var på väg in i huset visste han inte men hade ryttaren, som gav sig iväg, haft onda avsikter hade han säkert fortsatt in i huset för att överraska Johan Joseph. Nu blev det helt tyst så han vände tillbaka in till sin sovplats men kunde omöjligt somna på nytt.

Det var nästan mitt i natten men då Johan Joseph hade blivit störd i sin nattro och inte kunde koppla av var det lika bra att han gav sig iväg mot Krakow. Han tog ett par tuggor av brödet han hade samt några klunkar vatten innan han tog sina sadelväsor, stoppade tillbaka pistolen i den tomma väskan för att sedan rulla ihop filten. Sedan gick han ner till Frodor och sadlade honom. Mörkret låg över hela området men från Warszawa syntes en svag belysning. Han ledde ut Frodor och så fort han kommit i sadeln red han ut mot landsvägen. Det gick naturligtvis fortare att rida på landsvägen men samtidigt kunde kosacker och annat löst folk överrumpla en ensam ryttare så bäst var att ta sig fram inne i skogen även om det var besvärligare. Johan Joseph sökte sig för den skull in i storskogen vilket också gav lite lä från den kalla vinden. Efter några timmar på hästryggen började det ljusna och Johan Joseph tänkte ta in på ett värdshus strax utanför byn Kieice. Han brukade stanna till där då han var åt det här hållet Inte minst för han kände ägaren som också var vän med några andra ur hovstaten. Till och med kungen brukade rida hit när han skulle träffa någon som inte tillhörde kungahuset. Strax kunde han skymta värdshuset då han kom till utkanten av skogen och sporrade Frodor för att komma fortare fram. Värdshuset var också som ett slags rusthåll där man kunde helt

enkelt byta häst om man så ville. Det var mest se stora vagnsekipagen med sex- och fyrspann som bytte hästar. Han steg av hästen och ledde den in i en stallbyggnad vid sidan om själva värdshuset. Därefter tog han sina ryttarväskor och gick mot ingången till krogen. Det var ännu tidig morgon men då han kom in i byggnaden satt det redan några gäster och intog sin frukost. Johan Joseph satte sig vid ett bord längst ned i lokalen och väntade på att någon skulle komma fram och ta emot hans beställning.

Det var värdshusvärden själv som kom fram till Johan Joseph men kände inte igen honom omedelbart. Det var först sedan de började prata med varandra som han sken upp och tyckte det var roligt att få besök av någon från slottet. Johan Joseph pratade inte om sitt ärende var han hade varit eller vem han hade träffat och krögaren frågade heller inte om det.

Johan Joseph beställde in lite frukost samt en stor sejdel öl. Han åt med god aptit och under tiden kom det flera gäster in i värdshuset för att äta. En del kom från övernattningsrummen också och till slut var nästan hela matsalen full med gäster.

Några ryttare kom in och skakade av sig snön och det verkade som om de hade ridit för fullt då de var så snöiga och pustade högt. De gick omedelbart fram till baren och beställde öl. Någon mat var inte aktuellt för dem. Johan Joseph satt och iakttog dem och funderade var de kunde komma ifrån.

Plötsligt började en av dem bråka med krögaren om något. Johan Joseph avvaktade vad som skulle ske men då en av dem tar tag i värdshusvärden och drar honom över bardisken måste Johan Joseph gripa in då han inte ville att hans vän skulle fara illa. Övriga gäster stannade upp med att äta då de såg vad som hände framme vid bardisken.

Snabbt var Johan Joseph framme och tar tag i den våldsamma gästen som slagit klorna i kyparen. Denne släpper omedelbart krögaren som ramlade omkull på golvet. Den våldsamma ryttaren blänger ilsket på Johan Joseph och drar samtidigt sitt vapen. Johan Joseph ryggar tillbaka och får snabbt upp sin värja för att möta motståndaren. Hans två andra kumpaner gör sig beredda att ingripa men ger med sig då fler gäster kommer fram och blandar sig i leken. Ryttaren lägger ner sin värja på disken och ber krögaren om ursäkt. Han förstod säkert att han inte hade kommit så långt med bråket då alla gästerna i lokalen ställde upp på krögarens sida. Då det lugnat ner sig och bråkstaken och hans kamrater gett sig iväg kunde alla gästerna återgå till sin frukost.

Då Johan Joseph ätit färdigt och betalt för maten tog han sina sadelväskor och gick för att hämta Frodor. Han red sedan iväg in i skogen och fortsatte färden mot Krakow. Han räknade med att vara framme tidigt på eftermiddagen för att så fort som möjligt ge sig till kungen med brevet från den svenska monarken.

Eftersom han red inne i skogen träffade han inte på några ryttare eller andra ekipage som kunde komma i hans väg. De flesta tog sig fram ute på den uppkörda landsvägen som trots vintervädret dög att ta sig fram på. Efter några timmar kunde han skymta Krakow, storstaden som nu blivit residens för den polske kungen och hans hov. Han tog sig ut från skogen och fram till landsvägen för att rida på den fram till stadsporten. Då han kom in i staden var det ett myller av människor som på ett och annat sätt var på väg någonstans. Efter torgplatsen vek han av mot slottsparken och red omedelbart fram till residenset som låg en bit innanför slottsporten. Han band upp Froder utanför, tog ryttarväskan med den svenska kungens brev och gick med raska steg in i slottsbyggnaden. Eftersom han var väl förtrogen med slottet hade han inga problem att hitta dit han skulle. Han blev dock hejdad av vakten som kom ut från vaktkuren och först inte ville släppa in honom men då han förklarade sitt ärende kände vakten genast igen honom. Han borstade av snön från sina kläder och gick mot trapporna upp till kung Stanislaws bostad. Han anmälde sitt ärende till vakten utanför vilken bad honom sitta ner och

vänta. Vakten gick in för att anmäla Johan Josefs ankomst och det dröjde inte lång stund förrän han blev inkallad till kungen.

Det var inte kungen Stanislaw Leszcynski som tog emot Johan Joseph utan hans hustru Katarina Opalinska som hälsade honom välkommen upp i deras fashionabla bostad som låg på tredje våningen, precis över den stora ordersalen där han mest brukade hålla till. Här hade han dock varit ett par gånger tidigare men för den skull inte så ofta. De han inte prata så mycket förrän Stanislaw kom in de hälsade på varandra.

- Vi går in i biblioteket, sa kungen och gick före Johan Joseph in i ett angränsande rum. Rummet var verkligen som han benämnde det, ett stort och välfyllt bibliotek med böcker från nästan hela världen men mest polsk litteratur naturligtvis.

Johan Joseph hade varit inne i det eleganta biblioteket många gånger och fått tillåtelse att låna med sig böcker till sin egen våning.

Stanislaw slog sig ner i en elegant länstol med hög rygg och visade Johan Joseph till en något mindre men elegant skinnfåtölj.

- Få se vad du har med dig från min vän Karl och hans svenska här, började kungen.

Johan Joseph tog fram skrivelsen han fått av den svenska kungen och lämnade över det till Stanislaw.

Det blev tyst i rummet en lång stund medan kungen läste informationen han fått.

- Ja... ja..., jag ser att de slagit vinterkvarter utanför Grondo. Hur var det där då? fortsatte kungen.

- Mycket tält, men det verkade vara god ordning på manskapet. De hade exercis och var väldigt aktiva då jag var där, förklarade Johan Joseph.

- Jag ser att de tänker fortsätta framåt och angripa tsar Peter på hans egen mark och att de förväntar sig hjälp av oss, sa kungen. Vi får samla rådet och det snarast, fortsatte han och vek sedan ihop dokumentet och lade ner det på ett litet bord vid sidan om stolen han satt i.

Johan Joseph förstod att audiensen var slut så han reste sig från sin plats, bugade sig för kungen och lämnade biblioteket. Han såg inte till Katarina Opalinska då han gick igenom bostaden. Utanför den privata bostaden stod kammartjänaren och ledsagade Johan Joseph ner till våningen under.

Han lämnade omedelbart slottsbyggnaden, tog Frodor och ledde honom till hans stallplats där han sadlade av honom och tog fram friskt hö och färskt vatten. Tog sina ryttarväskor och sin filt och begav sig upp i sin egen bostad. Mörkret hade börjat lägga sig över staden men Johan Joseph ville gärna träffa Krystyna om inte annat för att han lovade komma till henne så fort han var tillbaka från sitt uppdrag. Därför packade han bar upp det han hade i väskorna och det var inte mycket. Förutom ryttarpistolen som han lade in i ett skåp var det bara lite bröd och en korbbit vilket han tuggade i sig då han inte ätit på ett tag. Han sköljde ner det med lite friskt vatten ur pluntan och var sedan redo att bege sig till Krystyna.

Han gick på nytt ner till Frodor i stallet som frustade åt honom och kanske tyckte att det räckte med dagens ritt. Han sadlade honom och efter att lett honom hela vägen fram till slottsgrindarna satt han upp och red sakta mot Krystynas bostadshus.

Han hade inte mer än kommit fram till porten till hennes hus då hon kommer ut därifrån och överraskas av att se Johan Joseph på sin häst. Hon sprang fram till honom och han hade precis suttit av Frodor då hon omfamnade honom. Han böjde sig ner mot henne och kysste henne länge och väl. Då de till slut kunde slitas från varandra var det Krystyna som först pratade.

- Jag visste inte att du redan var hemma, sa hon och såg på Johan Joseph.

- Jag kom precis hem. Var bara uppe hos kungen med brevet jag fick av den svenska kungen.

- Har det gått bra?

- Javisst, fast det tog ju lite tid, fram och tillbaka.
- Inga incidenser?
- Det hände lite då och då, men inget att prata om, ljög han.
- Det är kallt här ute ikväll. Ska vi inte rida till värdshuset, där vi sist var innan du for iväg?
undrade Krystyna och tittade på Johan Joseph.

- Det blir väl bra, det gör vi...

Krystyna hämtade sin häst som stod sadlad i stallet och de red sedan mot deras stamställe, värdshuset "Gyllene Hjorten", som låg en bit från Krakow.

- Kommer du ihåg ryttaren som kom och pratade med dig då vi var där senast? undrade Johan Joseph.

- Nej! Honom har jag inte sett...

Johan Joseph ville inte oroa Krystyna med att berätta att han sett de tre ryttarna då han var på väg till slottet och att han fick för sig att han sett dem även senare. De tog sig ut på landsvägen och red raka vägen mot värdshuset. Ledde in hästarna under vindskyddet där flera hästar trängdes om utrymmet. De gick sedan in i tavernan sedan de borstat av sig snön som fastnat på kläderna.

Vid ingången till "Gyllene Hjorten" stod värden själv och spejade utåt landsvägen. Han hade sett en vagn komma körandes så snön yrde samt en skara ryttare. Med buller och dån kördes vagnen in utanför värdshuset och av stiger en ryttare klädd i vackra kläder med krås runt halsen. Han tog av sin plymförsedda hatt och hälsade artigt på tavernaren. Han gick sedan in i lokalen följd av sin eskort.

Inne på värdshuset var det verkligen liv och rörelse. Lokalen var i stort sett fullsatt. De flesta borden var upptagna och vid bardisken trängdes man om att få en bra plats utan att spilla ut drycken som serverades.

Johan Joseph och Krystyna drog sig ner till sitt vanliga bord de brukade sitta vid och som av en händelse nu var ledigt. Johan Joseph var hungrig då han knappt ätit något under dagen så han beställde in en ordentlig portion av krogens köttgryta samt ett stop av tavernans eget öl. Krystyna nöjde sig med ett krus öl då hon just innan ätit kvällsmat med familjen.

Då de fått in vad de beställde började Johan Joseph äta av den goda köttgrytan samtidigt som han studerade den eleganta ryttaren som trädde in i stor stil.

Nu var det även nya gäster som trädde in i den redan överfyllda lokalen så det blev ont om sittplatser. Den eleganta ryttaren beställde in en flaska vin och satte sig vid bordet sidan om Johan Joseph och Krystyna vilket redan var upptaget.

Johan Joseph lyssnade till samtalssurret runt omkring samtidigt som han iakttog den nyanlända som bröt på ryska. Han var tydligen ryss och det märktes på hans mörka hår och de mörka ögonen. Han hade ett kraftfullt utseende. Hans nationalitet var svår att bestämma då Johan Joseph plötsligt fick för sig att han kanske kunde vara kosack. Åtminstone kom han österifrån.

Plötsligt var det någon vid ett större bord från andra sidan lokalen som höjde rösten och gormade irriterat på en av gästerna vid samma bord. Johan Joseph lyssnade intresserad av vad som skulle ske då han förstod att bråk skulle uppstå.

- Nå väl, vad tycker du om att slåss mot tsar Peters mannar började den ena.

- Ett pack! Det är vad de är, sa någon av de andra.

- Vad sa du?

- Ett pack! upprepade han. De är skrytsamma fega kanaljer hela högen. Strida och kanske fäkta kan de i början men snart blir de modlösa och tar till schappen. De har ingen uthållighet. Bara skryt och prål. Sådana är de hela högen.

Johan Joseph tittade på den eleganta ryttaren och hans kumpaner som just kommit in i lokalen och kunde hur samtliga reagerade av diskussionen längre bort. Då Johan Joseph anade att ryttarna kom öster ifrån kunde de mycket väl lägga sig i bråket. Krystyna tittade på Johan Joseph som satte ett finger för munnen och hon förstod att de inte skulle lägga sig i vad som hände i den bortre delen av salen.

- Du misstar dig! fortsatte det och ett ölkruv åkte i golvet.
- Jag...!
- Ja, just du. Du är ju polack, eller.
- Kanske det ja, svarade han och blev mörkare i ögonen.
- Då får jag beklaga.
- Ja över olyckan att vara polack.

Det blänkte till i den andres ögon. De andra som satt vid bordet blev förvånade och intresserade av den utbrutna trätan och var beredda på att de skulle råka i luven på varandra. Polacken behärskade sig men satt spänd som en fjäder.

- Och du har inget annat att tillägga?
- Nä...! Vad skulle det vara.
- En ursäkt för dina förolämpade ord.
- Aldrig...!

- Då ska jag tvinga dig, svarade han och tog sin välfyllda bägare och kastade innehållet rakt i ansiktet på polacken.

Denne blev verkligen överraskad. Det hade han inte förväntat sig. Det brann i hans huvud och han grep om värjfastet.

- Den bägaren ska stå dig dyrt, röt han och sprang upp.

Även den andre hade rest sig och dragit sin värja. Man trodde nu att de båda skulle rusa på varandra men det var för trångt i salen då ingen av dem knappt hade utrymme att göra en ordentlig stöt.

Någon ropade plötsligt.

- Undan med bord och stolar! Ge plats åt dem!

Genast skyndade värdshusvärden fram. Han var visserligen inte ovan med dylika uppträden i sin lokal, men var inte glad över arrangemanget som nu var på gång.

- Det är mycket bättre utrymme på gården, försökte han.
- Tig tavernare!

Under tiden hade borden och stolarna flyttats undan och åskådarna hade ställt sig mot väggarna för att ge bättre utrymme åt de stridande.

Både polacken och den ryssvänliga ryttaren hade ställt sig en garde med höjda värjor mitt emot varandra.

Knappt hade salen någorlunda blivit utrymd, förrän de båda ryttarna stötte ihop med korta utrop och korsande värjor. Båda var goda fäktare men här var det snabbheten som skulle bli vinnande. Båda parerade slagen och stötarna på ett skickligt sätt och den eleganta nyanlända personen lade sig inte i de stridandes göromål vilket Johan Joseph trodde att han skulle göra.

Den ryssvänliga fäktaren hade träffat på en värdig motståndare men lät sig inte förbluffas över detta utan parerade väl den andres stötar och slag.

Polacken beslöt att övergå till offensiven och gjorde några stötar med mindre lycka, då han vid ett tillfälle inte drog sig tillbaka hastigt nog varpå den andres värjspets rispade upp armen på honom och gjorde en djup skåra i köttet.

- Det där var bara början, sa ryssen och fäktade på allt vildare.

I sin vilda iver blottställde han sig för mycket. Då passade polacken på. Innan han knappast själv visste hur det hade gått till körde han sin värja rakt i magen på den andre. Denne vrålade av smärta och sjönk ihop på golvet där en strimma mörkrött blod färvade golvbräderna.

Striden var över och den sårade ryttaren togs om hand av sina kamrater som förde honom upp till en kammare i värdshuset. Blodet torkades bort från golvet och bord och stolar sattes på sin plats igen och nya vinflaskor och ölkrus kom på borden.

- Jag tror att vi ger oss härifrån, sa Johan Joseph och klappade Krystyna på kinden. De reste sig från bordet gick till värden och betalade och drog sig sedan tillbaka till vindskyddet för att hämta sina hästar.

Utanför värdshuset stod vagnen som den eleganta personen, kanske en adelsman som förmodligen kom österut ifrån åkt i, men som fortfarande satt kvar inne i tavernan tillsammans med sina följeslagare. Johan Joseph tittade efter något adelsmärke eller liknande på vagnens dörr men där fanns inget.

- Jag kan undra om den där personen tillhör tsar Peters hov, sa Johan Joseph.

- Varför tror du det?

- Jag vet inte. Har bara fått för mig det.

De satte sig upp på hästarna och red sakta därifrån trots den bitande kylan. Efter bara några minuters ridning hade de kommit fram till marskalkboställena. De red fram till huset Krystyna tillsammans med föräldrarna bodde i, ledde in hästarna i stallet och gick sedan upp till bostaden som hon själv disponerade. Johan Joseph stoppade in några vedträn i den öppna spisen då han märkte att kylan trängde in.

- Vad tänker du på? undrade Krystyna då hon såg att Johan Joseph verkade fundera på något.

- På den där stiliga adelsmannen eller vad han nu har för titel.

- Varför då?

- Vad gjorde han där, och var kom han ifrån? Vi är ju i krig med tsar Peters folk och han verkade höra dit.

- Skulle de vara spioner... menar du?

- Jag vet inte. Men så kanske det är. Jag har faktiskt haft en känsla att vara förföljd under min resa hos svenskarna. Och så tyckte jag att jag såg ryttaren du pratade med innan jag for iväg.

- Vart såg du honom?

- Vid ödehuset som jag pratat med dig om. Där jag brukar övernatta då jag är på det hållet.

- Du inbillar dig bara.

- Får väl hoppas det.

De kröp upp tillsammans i Krystynas stora sängplats och låg tätt tillsammans då värmen ännu inte hunnit sprida sig i rummet. Johan Joseph omfamnade Krystyna som välvilligt tryckte sig närmare honom. Det blev heta omfamningar och de älskade långt fram på morgontimmarna. Då de vaknade upp nästa morgon var det Krystyna som först var uppe. Johan Joseph tog tid på sig att vakna. Han var helt utslagen efter återkomsten från uppdraget till det svenska fältlägret utanför Grodno. Det var framför allt kylan och det snörika vinterlandskapet som hade besvärat honom.

5

Efter det att Johan Joseph kommit tillbaka från sitt uppdrag blev det en lugn tid för honom. Stanislaw och hans hov, där han själv medverkade, samlades några gånger och diskuterade läget som rådde och framför allt hur man skulle bistå den svenska kungen och hans här som nu låg i vinterkvarter utanför Grodno. Man ville vänta på bättre väder innan man skickade iväg soldater att strida mot tsar Peters mannar.

Under hela våren tränades vissa delar ur den polska hären och som gjorde sig beredda att så fort vädret tillät, ge sig iväg och bistå svenskarna.

Den svenska armén hade blivit stående i några månader spridda över ett milsvitt förläggingsområde där tiden användes i huvudsak till övning av de nya exercisreglementena.

I mitten av mars 1708, trots kylan bröt den svenska armén upp och förflyttade sig fem mil österut till trakterna kring Radoszkovicze där man hittade mer att äta. Dock hade bönderna gömt undan livsmedel genom att gräva ner det i jorden men svenskarna lyckades gräva fram bestånden. De hade lärt sig att där snön smälte fortare än på omkringliggande mark dolde sig oftast underjordisk gömma.

Man gjorde också sig redo för sommarens fälttåg och lagrade förnödenheter på hög. Generalen Lewenhaupt kallades hem från Kurland för att möta kungen. Han tog emot ordern att med sin kår vara marschfärdig försedd med stora förråd. Dock måste man vänta tills de knaggliga blöta vägarna torkat upp så hästarna kunde ta sig fram.

I slutet av maj månad 1708 fick polska armén order om att söka upp den svenska hären som nu stod marschfärdiga att tåga iväg att slå tsar Peters styrkor i hans eget land.

Den 6 juni bröt den svenska armén upp och väntan var över. Man lämnade dock en avdelning kvar som tillsammans med den polska hären utgjorde 38 000 och som skulle tåga iväg österut.

Kosan styrdes alltså österut mot den så kallade flodporten. Floderna Dvina och Dnepr var en nästan obruten barriär av vatten längst den ryska gränsen med undantag för en smal korridor där båda vattendragen böjer av mot öster. Genom denna korridor löper stora vägen till Moskva så denna landbrygga avsåg ryssarna att utnyttja som försvarslinjer.

På små skogsvägar letade sig den svenska hären fram mot Holowczyn och den 4 juli gick man till attack med den polska hären tätt bakom sig och kastade ryssarna ur sina befästningar. De ryska förlusterna uppgick till 5000 man de svenska 1200. Den polska hären kom undan utan förluster.

Tsaren var ursinnig över slagets utgång och ställde den lokale befälhavaren ansvarig och degraderade honom till menig.

Vägen till Dnepr var öppnad för den svenskpoliska invasionsstyrkan och den 7 juli besattes och intogs staden Mohilev. Här slog man läger nästan i en månad men bröt sedan upp och fortsatte. Jakten på flyende soldater ur den ryska armén gick vidare åt nordöst mot staden

Smolensk. Sommaren blev kall och regnig och manskapet i arméerna slet hårt. I slutet av 1708 går huvudarmén i vinterkvarter då vintern överraskade kårerna och vädret blev svårare fast en del mindre strider förekom.

I slutet av januari 1709 återupptar svenskarna offensiven, men dåligt väder sätter stopp för det hela. Den svenska armén dras samman mellan Psel och Vorskla och en drygt fyra månader lång defensivperiod börjar.

I ett tappert försök att vinna tid börjar man den 1 maj 1709 att belägra staden Poltava. De svenska belägringsverken låg söder om staden och nu behövde man förstärkning. Framför allt då ryska armén flyttat närmare Poltava, under starkt skydd av fältbefästningar.

Den svenska ledningen hade arbetat hårt med att skaffa fram nytt folk. Krassows kår i Polen och den polske kungens här förväntades gå mot öst. Den svenska ministern i Polen hade fått order att skynda på dessa styrkors marsch mot rysk mark.

Krassows kår och den polske kungens trupper stod för tillfället fastkörda bakom floden San vid Jaroslovice i västra Polen. Mellan armén och dessa styrkor stod generalen Goltz kår och dessutom grenslades vägen mellan Lemberg och Poltava, vilket var den väg de måste ta, vid passagen av Dnepr av den stora ryska fästningsstaden Kiev. Avståndet mellan Jaroslovice och Poltava var över 100 mil. Allt hopp om förstärkning från Stanislaw och Krassow var ute.

Insikten om att ingen undsättning stod att få blev avgörande för den svenska ledningens beslut. Ett fortsatt förhållande var meningslöst. I Poltava kunde de bara stanna någon dag till och att göra en regelrätt offensiv var inte att tänka på. En framstöt mot Moskva var omöjligt då man hade brist på ammunition.

Enda sättet att frälsa armén ur det ohållbara läget och genomföra ett lyckligt återtåg till Polen var att tillfoga tsarens här ett nederlag. Ett sådant nederlag skulle ge den svenska hären luft och hindra ryssarna från att verksamt förfölja den.

Det var möjligt att det först var ren spekulation men det fattades beslut att man skulle attackera ryssarna, det fick bära eller brista. Det dröjde dock till slutet av juli 1709 innan beslutet om anfall kom. För det första strävade man i det längsta att få till ett anfall på egna villkor, och för det andra hade den svenska kungen efter sina skador han ådragit sig tidigare fått feber och inflammation i sitt sår så ett tag verkade han döende. Men ytterligare dröjsmål skulle innebära att den ryska arméns position blev svår att bemästra. Tiden var faktiskt på tsar Peters sida.

Beslutet var klart. Man skulle gå till anfall mot den ryska armén. Frågan var bara hur det skulle gå till. Infanteriet måste snabbt överraska ryssarna så genombrytningen måste ta form av en kombinerad infanteri- och kavalleriattack. Svagheter i planen var den att överrumplingen av de ryska skansarna var en osäker affär. Den svenska ledningen hade överdriven uppskattning av den ryska arméns stridsvärde. Man trodde att det som en gång fungerade vid Narva skulle fungera igen. Den ryska armén hade dock utvecklats betydligt sedan 1700. Det fanns en risk att svenskarna underskattade sin fiende.

Det var en plan med flera blottor och många risker. Men om ryssarna lät sig överrumplas, om genombrytningen gick i lås och stormningen lyckades skulle tsar Peter lida ett stort nederlag.

I den ryska hären härskade samma spända förväntan som bland svenskarna. Dock hade de stor respekt för sin fiende så de många befästningarna var ett medel att skydda sig mot en farlig fiende. Dock lutade man bland den ryska arméns toppar åt att svenskarna inte skulle våga ett anfall i detta läge.

Kungen, Karl XII samlade krigsrådet och klockan fyra på eftermiddagen blev arméns generalkvartermästare kallad till monarken som låg till säng. Fältmarskalken tillkännagav

beslutet att gå till attack och gav generalkvartermästaren ordern att dela in infanteriet i fyra marschkolonner. Därefter fick han "ordre de bataille", planen som visade hur trupperna skulle rangeras i striden.

Generalkvartermästaren blev stående tyst ett ögonblick invid monarkens säng. Otåligt mullrade den barske fältmarskalken om kvartermästaren begrep att utföra uppgiften. Det var ett tungt ansvar som vilade på hans axlar och det visste han och reagerade med svartmulen nervositet.

Allt som allt var det 109 skvadroner med en sammanlagd numerär på cirka 7800 man uppdelade på sex kolonner.

När alla var uppsuttna började marschen. Någon bönestund hölls inte vilket man aldrig någonsin försummat. Kanske ett illavarslande tecken?

Kolonn efter kolonn red iväg, utan trumpeter och spel. De grå gestalterna försvann en efter en in i nattmörkret.

6

Sommaren 1708 hade äntligen infunnit sig efter den stränga kylan som vintern hade haft med sig. Livet fungerade normalt för Polens folk och man kände inte av det pågående kriget med Ryssland, inte mer än fotfolket och ryttarna som nu också hade beordras av den polska militärledningen att lyda order och följa med armékåren och polska kungens trupper och som skulle bistå den svenska kungen.

Johan Joseph hade just varit uppe hos Stanislaw och fått den senaste rapporten från svenska militärledningen. Han behövde inte fara iväg denna gång som någon slags ordonnans, det hade man redan utsett ur den rekryterande styrkan. Han ingick precis som tidigare i hovstaten och hjälpte till med att översätta brev som kom från den svenska monarken. På så vis var han väldigt insatt i händelseförloppet hela tiden.

Han hämtade Frodor från stallet och red i lugn ritt ut på borggården och följde vägen mot slottsgrinden. Därefter red han raka vägen mot marskalkboställena för att försöka träffa Krystyna igen.

Då han kommit fram till hennes bostad verkade det tomt på folk. Det brukade alltid finnas någon som höll på med en syssla av något slag men inte en människa syntes till. Han red fram till hennes bostadshus och klev av hästen. Då han var på väg att gå in genom dörren upp till hennes bostad möter han Jaros Zamoyski, Krystynas far som skyndsamt tog honom åt sidan innan han hunnit komma in i bostaden.

- Vad står på? undrade Johan Joseph som såg att något var i görningen.
- Krystyna har försvunnit.
- Försvunnit?
- Några ryttare kom och hämtade henne för en timme sedan.
- Följde hon med frivilligt?
- Det verkade inte så. Och så tyckte jag att jag sett en av dem tidigare.
- Sa hon vart de skulle?
- Nej, hon hade inte möjlighet till det. Allt gick så fort och jag hann inte ingripa förrän de for iväg på sina hästar.
- Åt vilket håll for de?

Han pekade inåt skogen och såg orolig ut.

- Jag försöker spåra dem. Åk till slottet och tala om vad jag håller på med.

Han nickade åt Johan Joseph som hoppade upp på Frodor och red in i skogen åt det håll som Jaros pekade.

Då Johan Joseph kommit in en bit i skogen och red fram på den större skogsvägen som gick rakt igenom, kunde han tydligt se avtryck av hästhovar i den mjuka myllan. Han steg av Frodor för att närmare studera avtrycken. Det visade sig att det var tre ryttare som nyligen ridit på skogsvägen och en häst var tydligen halt då ett hovavtryck inte var lika djupt som de andra.

Han följde spåren in i den djupare delen av skogen men förstod att det skulle ta tid att hitta förövarna. De hade ju också gott försprång. Han bestämde sig för att rida tillbaka till slottet och hämta sitt skjutvapen samt att proviantera för några dagar. Han red omedelbart dit, begav sig upp till ordersalen för att kanske hitta Stanislaw som förmodligen redan fått reda på vad som hänt av Jaros Zamoyski. Utanför ordersalen mötte han Janus Lukasz som gick fram till honom.

- Jag hörde vad som hänt, började han.

- Jag hittade viken väg de tagit.

- Vart då?

- Inåt skogen naturligtvis. Och jag kan ana vem de är.

- Någon jag känner?

- Tror jag inte.

- Ska jag följa med dig och leta? Det är ju bättre att vi är två...

- Det får du gärna göra. Jag ska bara hämta min ryttarpistol och så får vi kanske ta med oss något drickbart och något att äta framöver. Det här kan ta tid innan vi hittar henne.

De skiljdes för att ta sig upp till sina boningar och ta med sig det nödvändigaste för ett, kanske, farlig uppdrag. Efter några minuter möttes de utanför slottsporten.

- Vi rider in i skogen där jag slutade spåra de tre ryttarna, sa Johan Joseph och pekade mot det intilliggande skogspartiet.

De hittade tillbaka till platsen där Johan Joseph slutade spåra.

- Du ser att spåren leder in i den djupa skogen, fortsatte Johan Joseph och pekade på märken av hästhovar på marken.

- Vi får skynda oss för det mörknar snart, sa Janus, då blir det svårare att spåra.

- Jag tycker att det redan är svårt att se vart det leder. Vi måste fortsätta genom skogen och ut på heden. Där kanske vi kan se åt vilket håll de tog, tillade Johan Joseph och manade på Frodor.

De red en god stund genom den täta storskogen som de väl kände till och kom ut på den öppna heden. De stannade vid slutet av skogen för att orientera sig om de kunde få en aning åt vilket håll förövarna tagit. Framför dem på andra sidan heden där skogen tog vid igen låg Ostrava, en mindre stad vilket kunde betyda att ryttarna kanske fört Krystyna dit.

- Vi tar oss till Ostrava. Där är större chans att fråga invånarna om de sett till dem, sa Johan Joseph.

- Du har rätt, vi rider dit. Vi har ju inget annat alternativ just nu.

Precis när de tänkte ge sig iväg ut från skogen får de se ett dammoln torna upp sig ute på slätten. Janus pekade dit där grus yrde runt. De stod kvar dolda i skogskränet och inväntade på ekipaget som närmade sig. Bara efter några minuter syntes ett fyrspann dragande på öppen kärra med säckar fyllda med något. Kanske mjöl från kvarnen utanför staden. Förmodligen en bonde som varit i Ostrava och provianterat. De tänkte först hejda honom och höra om han sett några ryttare men de lät honom passera. Då vagnen försvunnit bort satte de sig i rörelse och red ut på vägen som ledde mot staden.

Det började mörkna och ortsbefolkningen hade börjat dra sig in i sina hus då arbetsdagen var slut. Det var bara vid tavernan som det var liv och rörelse så de red dit.

- Vi kan fråga krogvärderna om han sett något, sa Johan Joseph då de red fram till värdshusets stallplats.

De satt av, band upp hästarna utanför stallbyggnaden och gick sedan mot tavernans terrass som ledde in mot själva värdshuset. Där hoppades de på att träffa tavernaren, och om de hade tur kunde han kanske ge dem information om de tre ryttarna och Krystyna. De klev in genom

dörrarna och gick fram till bardisken där man både stod och hängde. Många var mitt uppe i spännande samtal. Bakom bardisken stod en person i vitt förkläde och som var i färd med att servera gästerna vad de beställde. Johan Joseph vinkade till sig personen bakom baren som han förmodade var ägaren till värdshuset. Han beställde var sitt stop öl och när de blev serverade passade han på att fråga tavernaren då han stod kvar och torkade bort spilld öl från bardisken.

- Har här varit några obekanta ryttare och en ung dam i värdshuset nyligen? frågade Johan Joseph.

- Tror jag inte... men...

- Men vad då?

- Jag såg några mystiska ryttare och den ena ryttaren hade en dam i sadeln, men de var inte här inne.

- Såg du vart de for?

- Inåt staden. Någon var här och sa att några personer frågat om ett av husen, en bit bort.

- Vet du vilket?

- Det var visst det gamla ödehuset i slutet av gatan, sa han och pekade inåt staden. Du ser säkert vilket hus som står tomt om du rider gatan fram, fortsatte han.

- Tack för upplysningen, nämn inte för någon annan att vi också är intresserade.

Krögaren tittade förvånat på Johan Joseph och förstod säkert inte vad han menade. Då han torkat färdigt gick han fram till en nyanländ kund som säkert också var törstig efter dagens arbete.

- Ska vi försöka hitta det tomma huset, undrade Johan Joseph och tog en ordentlig klunk öl ur stopet.

- Så klart vi ska, det kan inte bli så svårt att hitta, svarade Janus.

Då de druckit ur sitt öl ur sina muggar begav de sig ut från värdshuset som nu nästan blivit fullsatt. De hämtade hästarna och hivade sig upp i sadlarna. I sakta mak red de längst den stora gatan som förmodades leda in i den tätbebyggda lilla staden.

De hade inte ridit långt men kommit till slutet av gatan då de såg ett gammalt hus som låg precis innan där gatan vände av mot obebodda trakter.

- Det kanske är detta huset han menade, sa Johan Joseph och tittade på Janus.

- Vi får väl se...

De steg av hästarna då de var vid sidan om huset och band fast dem vid en stor stolpe som stod i anslutning till den gamla byggnaden. De gick mot en dörr som vette åt framsidan på huset och som verkade stå lite på glänt.

Johan Joseph gick först fram till dörren och knuffade upp den med foten innan han klev in över en trasig tröskel. Janus följde tätt efter med dragen värja. De kom in i ett tomt rum helt utan möbler men såg att det fanns ytterligare ett rum då en halvöppen dörr ledde dit. De smög tyst dit, knuffade upp dörren men kunde se att även det rummet var tomt. En trappa ledde ner till en källare och Johan Joseph pekade mot den att de skulle fortsätta dit.

Trappstegen knarrade då de så tyst de kunde, tog sig ner till källarvåningen. Nu hade även Johan Joseph dragit sitt vapen och var beredd att möta de som rövat bort Krystyna. Källaren var mörklagd men det stod snart klart för dem ett där inte fanns någon. Plötsligt får Johan Joseph syn på ett tygstycke som låg på golvet framför dem. Han böjde sig ner och tog upp det.

- Det här är Krystynas scarfs. Det är jag helt säker på, sa han och stoppade den på sig.

- Då har de varit här, sa Janus och började söka längst golvet om han kunde finna något annat som var Krystynas.

Då de inte fann något mer i källaren begav de sig upp till rummen ovanför. De hade inte mer än kommit upp från källaren då de hör några ryttare ge sig av. De hade kommit från baksidan av huset och inte upptäckt Johan Joseph och Janus. Därför red de stilla och lugnt med Krystina fastbunden och sittande framför den ena ryttaren som Johan Joseph kände igen som den som pratat med Krystyna på värdshuset "Gyllene Hjorten".

Han drog sig också till minnes var han hade sett ryttaren tidigare och började kallsvettas. Ryttaren var bror med en adelsman som Johan Joseph duellerat med för en tid sedan. Johan Joseph hade stuckit ner brodern som dock överlevt skadan men som blivit invalid. Var det här en hämnd på det som hänt tidigare? Han förklarar snabbt för Janus vad han kom på under tiden de gick ut till sina hästar.

- Vi får följa efter dem och se vart de för Krystyna, sa Johan Joseph och svingade sig upp i sadeln.

Då de kom ut på slätten såg de tre ryttare rida bort från staden med riktning mot Katowice.

- De rider åtminstone in i Polen igen, sa Janus.

- Åtminstone närmare Krakow.

De följde ryttarna på avstånd så länge de kunde se dem, men plötsligt försvann de in i ett skogsparti framför. De skyndade sig dit för att inte tappa spåret. Då de nådde utkanten av skogen kunde de tydligt se att ryttarna slagit in på en liten skogsväg i riktning åt Katowice. De fortsatte med alla sinnen på helspänn så de inte plötsligt skulle överraskas om ryttarna märkt att de var förföljda. Efter ett tag då de ridit igenom skogen kom de fram till staden som var belägen på en kulle. De red in mot torget där full aktivitet rådde. Många gjorde sina sista inköp för dagen och kommersen verkade vara god eftersom det skrattades och skojades vilt. Några ryttare såg de inte till på torgplatsen utan fortsatte den stora gatan fram som ledde till en äldre bebyggelse. Plötsligt fick Janus se tre hästar som stod uppbundna utanför ett fallfärdigt hus.

- Jag är säker på att det är deras hästar, sa Janus.

- Du har rätt...

De steg av sina hästar en bit därifrån, och gick över på andra sidan gatan där de band upp dem vid ett gammalt träd. Sedan begav de sig över gatan mot det gamla totalt nedslitna huset där de trodde att förövarna hade Krystyna. Då de kom fram och passerade de uppbundna hästarna som förmodligen var de tre ryttarnas drog de sina värjor och var beredda på strid. Dörren till det ruggiga huset stod halvöppen så utan att föra oväsen kunde de ta sig in genom den. Gatan utanför var folktom så ingen såg vad de nyanlända två ryttarna hade för sig. Det gjorde situationen lite annorlunda då de kunde slå till och ta Krystyna fri från förövarna. Johan Joseph var förstod att om han inte skulle ha med dem att göra i framtiden blir han tvungen att döda dem eller ge dem en ordentlig minnesbeta.

Då de kom innanför dörren verkade det helt lugnt och tyst och de såg inte till någon heller. De fortsatte sakta men säkert in i huset och kom först fram till en gammal sal som förmodligen inte använts på många år då där egentligen bara fanns ett tomt och något trasigt bord mitt i den stora salen. De drog vidare och kom fram till några andra större rum men utan att finna varken Krystyna eller de tre ryttarna.

Plötsligt hördes lite oväsen längre in i huset så de smög vidare. Bara en liten bit från där de stod fanns en trappa som ledde ner till källarplanet. Johan Joseph pekade åt nedgången och Janus var med på noterna. De smög sig ner mot våningen nedanför som var visade sig vara själva källaren i det gamla rucklet. Längst bort från dem hördes det att man höll på med något. De drog sig dit så tyst de kunde.

Vid dörröppningen till ett av källarutrymmen såg Johan Joseph Krystyna sitta fastbunden vid en stol men några förövare syntes inte till. De rusade in till Krystyna som även hade försetts med munkavle vilket gjort att hon inte kunde skrika på hjälp.

Johan Joseph skar loss Krystyna från stolen och lossade sedan på munkaveln. Hon kastade sig omedelbart i famnen på Johan Joseph som kysste henne på munnen. Tårarna rann ner över hennes kinder och hon andades och flämtade efter luft efter att fått bort munkaveln.

- Har de ridit iväg? undrade Krystyna.

- Jag vet inte, här fanns ingen., sa Johan Joseph.

Han hade inte mer än uttalat orden då en av ryttarna stod i dörröppningen. Janus hade hört när han kom och slog några snabba slag med värjan som gjorde att ryttaren vände helt om och sprang upp från källaren. Johan Joseph släppte Krystyna och de rusade tillsammans efter mannen. Då de kom upp såg de att alla tre ryttarna flydde i vild panik från platsen. De gick tillbaka till källaren och hämtade upp Krystyna för att sedan gå till sina hästar.

De hoppade upp på hästarna och Johan Joseph lyfte upp Krystyna framför sig och de började rida mot Krakow.

- Vi hinner fram innan det är helt mörkt, sa Janus och manade på sin häst lite mer.

De red stora landsvägen mot Krakow och då det ännu var ljus hade de bra fart på hästarna. Krakow dök upp relativt fort och precis vid mörkrets inbrott hade de kommit fram till bostället där Krystyna och hennes föräldrar bodde.

7

Nederlaget närmade sig för den svenska hären som nu var splittrad. Man skulle försöka samla hären, lämna slagfältet och bege sig till trossen och samla alla till Pusjkarjovka som låg två kilometer från Poltava. Till den svenska kungens avdelning sögs också in en hel rad kavallerienheter. Många av dem hade inte varit i strid och påstod att de inte fått någon order utan bara svepts in i skräckflödet. Det var dock inte alla som anslöt sig frivilligt till den växande gruppen. Kung Stanislaws sändebud i det kungliga högkvarteret den polske greven Poniatovski, fick syn på två skvadroner som irrade runt utan mål. Greven red ifatt dem och uppmanade cheferna att ta sina män och följa honom till den svenska kungen. Chefen för de svenska kavalleristerna nekade tillträde. Poniatovski rev då upp sin värja och satte spetsen mot officerens bröst. Överraskad av detta exempel följde officeren och hans trupper den polske greven till kungens grupp. Kungen kunde se ett växande antal trupper igen och yr av hettan, utmattningen och blodförlusten började monarken se positivt på tillståndet och beordrade ”mot trossen”.

Trossen i Pusjkarjovka med tusentals vagnar, kärror och övriga fordon samt alla sjuka och sårade, drängar, hantlangare, civiltjänstemän, kosacker, kvinnor och barn, hade nästan inte alls berörs av striderna. Men trupperna som nådde trossen var i bedrövligt skick. Chock och skräck var dominerande. De var märkta av synen av högar av egna döda och skräcken spred sig bland de övriga i trossen. Luften kokade av rykten och det var svårt att få folket att lyda order.

Alla trupper måste samlas i Pusjkarjovka i avvaktan på nästa steg i operationen. Striderna kring belägringsverken vid Poltava hade satts igång. Kampen var växlingsrik. Ryssarna bytte anfallstaktik tid efter annan. Attack efter attack stormade över svenskarna för att sedan själva bli drivna tillbaka av en motstöt. Plötsligt kunde det bli en paus i striderna så soldaterna på båda sidor fick tillfälle att sträcka på sig och titta nyfiket mot varandra. Timmarna gick under stridens hetta och svenskarna förberedde sig på avmarsch för att inte bli fast och helt utplånas. Det stora problemet var att man ville behålla den gigantiska trossen som bestod av tusen och åter tusen vagnar och som oftast drogs av oxar som inte gick så fort. Nu krävdes hög marschhastighet men ville behålla så stor del av trossen som möjligt. Att förstöra den helt var inte tänkbart, men smärre delar som var rent underhållstekniskt kunde man förinta.

Vart skulle man nu dra sig tillbaka? Mot Polen, Turkiet eller Krim var alternativen. Oavsett vart marschen gick skulle den gå genom ödeland, där man inte skulle kunna få proviant men som för närvarande fanns lagrad i trängen och som skulle behövas för att utspisa manskapet. Resultatet blev en kompromiss och man försökte få med sig så mycket som möjligt vid avmarschen. Det blev sen eftermiddag och man fick kontroll över trupperna och den rådande

situationen. Man fick dock tid att utspisa de hungriga soldaterna som inte ätit på ett dygn innan man skulle ge sig av.

Ute på slätten, framför trossens röra av vagnar, tält, människor och djur, stod täcktrupperna och artilleriet klara till strid. De väntade naturligtvis på det ryska förföljandet, en attack som med kraft skulle ge den svenska hären nådestöten. Man måste också ta hand om de sårade och begrava de stupade men upprensningsarbetet gick snabbt. Trots att de flesta liken och kadavren kommit i jorden innan natten, förpestades luften. Trakten jäste av likmask och förruttnelse gjorde att den ryska armén inte stannade kvar vid Poltava. Trots detta drog den svenska armén sig bort från slagfältet. Avtåget fick ske ostört utan efterföljande ryssar men snart kom bud från ryssarna där de ville ha svar på kapitulation. Generalerna samlades för att enas om hur de skulle göra. Detta hade mycket med den sviktade svenska stridsmoralen som kunde leda till att en strid slutade i ren katastrof. De verkade också ha lockats av kapitulationsvillkoren där det lovades att officerarna skulle få behålla allt bagage och möjlighet att resa hem till Sverige. Många officerare var för att slåss men de var inte så många som de som ville ge upp. Man fattade då ett avgörande att striderna skulle upphöra, den svenska armén skulle sträcka vapen och ge sig som fångar till den ryska armén.

Den svenska armén avväpnades. Regementsvis marscherade svenskarna upp mot det ryska lägret. Man avlämnade sina vapen inför det ryska gardesregementet. Allt eftersom förbimarschen pågick slängde man ifrån sig värjor, karbiner, pukor och standar. Obeväpnade red de sedan bort. Nere vid Dnepr brände man handlingar ur fältarkivet, samlingar av pamfletter och depescher som talade om Sveriges tidigare storhet och makt.

Efter Karl XII:s nederlag vid Poltava 1709 tog August II tillbaka tronen med tsar Peter den stores och majoriteten av den polska adeln stöd. Stanislaw Leszczyński måste lämna Polen. Han kunde inte få mer hjälp av den svenska kungen som lidit ett stort nederlag då nästan en hel armé försvann. 20 000 människor hamnade i fångenskap. En hel armé, 49 regementen och kårer, hade försvunnit på fyra dygn och av de 49 500 soldater som fanns under sommaren återstod bara 1 300 som lyckades korsa floden med kungen, och av dem var en stor del sårade och sjuka. Resten var antagligen döda eller tillfångatagna. Det var den största militära katastrofen i Sveriges historia. Ryssarnas militära byte blev rikt. Hela det återstående svenska artilleriet, 31 pjäser, blev tsar Peters egendom, 21 kanoner, 2 haubitser och 8 mörsare, samt tonvis med ammunition. Värjor, karbiner, musköter, bajonetter, patronkök, väskor m.m. fullt utrustade hästar med sadlar tog man också hand om och inte minst arméns stora kassa på 2000000 mynt i olika valörer, regementskassorna på 400000 mynt och penningkistor med över 3000000 mynt.

Stanislaw Leszczyński, dåvarande kungen av Polen, hade förutsett detta och fått löfte av Karl XII, Sveriges kung att få en fristat i Sverige, fly med hela hovet dit under en tid. Karl XII hade gett order till magistraten i Sverige att förbereda ett hus till det polska hovet. Uppdraget gick till direktören för Andrarums alunbruk, Abraham Wijnants i Kristianstad som redan 1707 förberedde ett residens för exkungen Stanislaw Leszczyński av Polen att bo där med sin familj och delar av den polska hovstaten.

Johan Joseph blev kallad till Stanislaw som förstod att hovet nu skulle upplösas och kungafamiljen skulle ge sig av.

Han blev insläppt till Stanislaw Leszczyńskis privata bostad där Katarina Opalinska också fanns. Johan Joseph bugade sig för dem då han kom in i rummet. Stanislaw pekade på en länstol vid sidan om Katarina och bad honom sätta sig.

- Jag och mina närmaste familjemedlemmar ger oss av omedelbart till svenska Pommern. De är beredda att ta emot oss. Du måste vara beredd på att då läget blir besvärligt, ta återstoden av hovstaten och bege dig Pommern där jag finns, förklarade Stanislaw.

- Varför inte till Zweibrücken...?

- Det får bli en sista utväg.

- När far ni iväg? Johan Joseph tittade på Katarina och sedan på Stanislaw.

- Redan idag, innan August sätter käppar i hjulen för oss...

Johan Joseph hade haft på känn att det skulle bli så, men ville egentligen inte lämna Krakow och framför allt inte lämna Krystyna. Han tänkte på hur det skulle bli då han lämnade Stanislaw och hovstaten. Stanislaw reste sig från sitt skrivbord och samtalet var slut. Han tog avsked av dem och lämnade bostaden. Några marskalkar började skyndsamt packa stora koffertar och väskor som skulle med till Pommern. Han hoppades trots brådskan att Stanislaw och Katarina skulle hinna ut ur landet innan det var försent. De var ju nära släkt men han trodde inte att han själv stod så högt på August lista över personer som måste försvinna.

Johan Joseph återvände till sin bostad och framåt kvällen tänkte han bege sig till Krystyna och berätta om kungafamiljens flykt trots att det närmade sig midnatt. Han slog sig ner i sin stora fåtölj och tänkte igenom det som hänt den sista tiden. Framför allt att Stanislaws regeringstid var över gjorde honom nedslagen. Hur skulle det gå för övriga i familjen?

Plötsligt lyser himlen upp i ett stort eldsken. Han rusade till fönstret och ser att det brinner någonstans utanför slottsområdet. Hjärtat nästan stannar i bröstet på honom då han såg hur det brann och att det verkade vara vid andra sidan av skogspartiet där marskalkboställena låg. Krystyna, tänkte han och fick snabbt på sig sina ytterkläder, rusade nerför trapporna och ner mot häststallet där han snabbt sadlade Frodor. Han var inte den enda som uppmärksammat branden utan flera ryttare ur hovet fick snabbt tag i sina hästar och red iväg ut ur slottsparken för att rida fram till brandplatsen. Många sadlade inte ens hästarna utan kastade sig upp på dem och for iväg. Man förstod var det brann någonstans och många av hovstaten hade både släkt och vänner i marskalkboställena.

Då han kom fram till det brinnande bostället blev han förfärad och rädd då det var Krystynas hus som brann. Han hoppade av Frodor i farten och sprang fram mot det brinnande huset. Han kom dock inte så nära då hettan från elden var enorm. Man höll på att kasta vatten på byggnaden men det verkade lönlöst trots att man langade hinkar med vatten från träsket nedanför boställena. Han började leta efter Krystyna och hennes föräldrar, men såg dem inte.

- Vet ni vart de boende i huset tagit vägen? frågade han den som stod närmast och just kastat en hink vatten in mot elden.

- Har inte sett till någon. De blev nog kvar, ingen har kommit ut därifrån, fick han till svar.

Plötsligt hörs ett väldigt brak och hela det brinnande huset rasade samman. Nu fortsatte man att kasta vatten begjuta de övriga husen som ännu hade klarat sig från branden.

Då elden lagt sig så mycket att man kunde komma närmare rusade Johan Joseph in bland brandresterna. Han kunde inte få grepp över situationen men förstod att Krystyna och hennes familj brunnit inne.

Han lämnade brandplatsen otroligt nedslagen och visste inte riktigt hur han skulle hantera det. Omedelbart kände han saknad över Krystyna och kunde inte förstå hur branden kunde uppstå så plötsligt. Han red tillbaka till sin egen bostad och ledde Frodor in i stallet.

- Var det Krystynas hus som brann, undrade en ryttare som just anlät.

- Ja... och jag förstår inte att det gick så snabbt.

- Någon hade sett ett par ryttare där precis innan branden och man påstår att det var de som tänt på och orsakat förstörelsen, fortsatte han.

Johan Joseph förstod nu hur det låg till. De tre mystiska ryttarna och framför allt den ryttaren som haft agg till honom hade nu fått sin hämnd. Vilket tragiskt öde som kommit ikapp och gripit tag i honom. Så orättvist. Nu hade han ju inget mer att förlita sig på i Polen. Nu kunde han likväl lämna landet tillsammans med hovstaten så som Stanislaw delgivit honom. Han skulle lämna landet i stor sorg men inte förrän han kände sig redo för det och så länge inte den nytillkomna kungen, August hotat honom eller övriga i det gamla hovet.

Han förstod att han snarast måste lämna sin bostad precis som övriga i hovstaten men var fast besluten att hålla ihop det gamla hovet tills det var tid att lämna landet och bege sig till Pommern.

Några månader efter branden och begravningen samt avskedet av Krystyna samlade Johan Joseph den gamla hovstaten ute i ödegården som han så väl kände till. Där kunde de vara ostörda och planera flykten till svenska Pommern.

Johan Joseph försökte också under lång tid att hitta förövarna som orsakat honom så mycket sorg men hur han än letade fanns de inte att spåra. Det spelade kanske ingen roll då han ändå inte kunde få tillbaka Krystyna.

Han planerade och bestämde att några månader innan vintern kom, skulle transport ske till Pommern. Det skulle kunna bli ett par ekipage med några täckta vagnar samt vagnar med väskor och koffertar. För övrigt blev förflyttningen ridande med egna hästar.

8

Efter vissa mödosamma dagar kom hela den tidigare så mäktiga kungliga hovstaten fram till svenska Pommern. Johan Joseph Jablonsky hade haft ansvaret för transporten efter att den nytillträdda kungen av Polen, August II med kraft tagit över slottsområdet i Krakow och av den anledningen kört bort den gamla hovstaten som fick ta till flykten för att inte hamna i fångenskap.

Pommerns historia under svenskt välde är länge en historia om mycket strid och nöd. Sedan slutet av 1600-talet härjades Pommern av polacker, österrikare och brandenburgare. Man vann den lilla sträckan Brandenburg på Oders östra strand, med Greifenhagen och Bahn samt Gollnov i pant efter uppgörelse 1679. De första åren av det Stora nordiska kriget lämnade Pommern oberört. Men sedan kejsarens och sjömakternas underhandlingar om neutralitet för Tyska riket hade strandat på Karl XII:s oböjliga vilja, nalkades stormen även dit. I augusti 1712 marscherade danska, ryska och polska skaror över gränsen.

Pommern var ännu så länge svenskt och där vistades Stanislaw Leszczyński och hans familj på den svenska kungens bekostnad. Nu var även hela hovstaten väntad som möttes upp av exkungen Stanislaw.

Johan Joseph sökte omedelbart upp Stanislaw och rapporterade hur resan hade gått.

- Mycket bra. Vi ska stanna här en tid innan vi reser vidare till Sverige, sa Stanislaw och verkade nöjd med Johan Josephs förklaring om hovstatens resa.

Johan Joseph blev visad till en flygelbyggnad på den herrgård i Stettin som Stanislaws familj hade inkvarterat i. Tiden fram till avresan användes uteslutande till jakt och rikligt umgänge med hovstatens medlemmar. Men sommaren 1711 blev det fart på planerandet för förflyttningen till kungariket Sverige. Samtidigt fick man höra att några ur den svenska armén som suttit fast och i fångenskap i Poltava anlände utmärklade till Sverige. De få som återvände till ett förändrat Sverige kunde konstatera att det numera inte var någon stormakt. Det land de återvände till var stympat och besegrat. Slaget vid Poltava och den efterföljande kapitulationen innebar en vändpunkt i kriget. Nu var det Ryssland som skulle bli större och större och allt mäktigare.

Under sin vistelse i Stettin och i Stralsund hade Stanislaw Leszczyński mer eller mindre hemliga kontakter med Karl XII, Arvid Horn, Magnus Stenbock med flera. Medan den polske exkungen vistades i Stralsund fick borgmästaren i Kristianstad Johan Sundell ett brev från Skytte med underrättelse om det polska hovets ankomst och befalldes att hitta ett hus till kungen och hans hov där de kunde inkvarteras. Magistraten utsåg köpmannen Anthon Cortmayers hus och Stadskvartermästaren Henrik Wandberg fick uppdraget att förbereda

huset för de väntande gästerna. En rad hovleverantörer skulle till det polska hovet mot betalning leverera bland annat livsmedel.

I början av september 1711 stod det klart att hela hovstaten som nu uppehöll sig i Pommern skulle göra sig färdiga att bege sig till Sverige. Efter en veckas tid var de till slut färdiga för avmarsch, och till det utfattiga Skåne kom den polske kungen den 15 september 1711. Han anlände från Stralsund till Karlskrona, ombord på den svenska fregatten "Postiljonen", tillsammans med maka, mor, två döttrar och ett stort hov.

Samma dag som den polske kungen och hans hov anlände, knorrades det i den svenska regeringen. Landssekreteraren i Malmö Lars Aldermark och köpmännen på orten i Skåne dit de utländska gästerna kom hade inte mycket förtroende för statens kredit. Dock var de allra viktigaste förberedelserna till det polska hovets mottagande gjorda, men betydligt värre var att skaffa fram pengar.

Det visade sig att både den polske kungens hovstat och de svenska myndigheterna skulle få brottas med ekonomin under de år det polska hovet vistades i Kristianstad. De blev tvingade att leva under knappa förhållanden.

Den 4 oktober 1711 fattade rådet i Stockholm sitt beslut beträffande det polska hovets underhåll. Samma dag avgick ett brev till Karl XII i Bender med utförlig redogörelse för de åtgärder som vidtagits i samband med det polska hovets ankomst till Kristianstad.

Karl XII:s påtryckningar från den avlägsna exilen var bestämda. Han ville ge sin vän Stanislaw, den bästa undfågningen som bara gick, var än det polska hovet vistades. Karl XII förpliktade den svenska staten att göra högsta tänkbara omsorg för det polska hovet och dess hovstat och se till att ingenting saknades så länge de stannade i Kristianstad.

Efter att anträtt svensk mark och lastat av kärror fyllda med gods samt lyckas få iland alla hästar utan intermezzon påbörjades resan omedelbart mot Kristianstad. Det blev en lång och besvärlig transport där man under resans gång inkvarterade på ett värdshus som man tidigare reserverat för den polska hovstaten.

Johan Joseph samt polsk exkung med familj och en hovstat på nära tvåhundra personer kom lyckligt fram till Kristianstad och inkvarterades i det som sedan blev kallat kungahuset och som låg på Västra Storgatan nummer 39. Hovstaten blev väl emottagna inte bara av de styrande i staden, utan det hade blivit stor uppslutning av både borgare och adel då ett sådant celebret besök som kungen med hov från Polen. Trots att ryktet gått i staden att den nyanlända kungligheten var utan makt och nu mera i exil i främmande land på bekostnad av den svenska kronan där Karl XII bar ansvaret.

Stanislaw och Katarina fick en stor svit på andra våningen i det stora huset. Hovets närmaste medhjälpare såsom påklädare, sekreterare med mera till kungligheterna, fick plats på samma våning. Dit hörde Johan Joseph. De övriga i hovstaten som stod högst i rangordningen blev placerade på de övriga våningarna. Johan Joseph fick ett bra rum i nära anslutning till Stanislaw. Övriga ur hovstaten blev placerade i några annex som låg i anslutning till kungahuset.

Hela den återstående tiden på dagen och kvällen gick åt till att packa upp allt man hade med sig. Vagnar och hästar togs om hand av svenska ämbetsmän och tjänstemän i Kristianstads borgarkår. Klockan nio på kvällen serverades en bastant måltid till alla nytillkomna gäster som säkert vid denna tid var rejält hungriga då resan hit hade varit nog så ansträngande.

Man intog sina rum och sängplatser och behövde nu all den vila man kunde få.

Dagen efter deras ankomst, på senare delen av eftermiddagen blev Johan Joseph kallad till Stanislaws bostad. Då han kom dit mötte han Janus Lukasz som stod i korridoren och väntade.

Johan Joseph som bodde bara några rum från Stanislaws hade sett Janus så fort han kommit ut i den långa korridoren.

- Ska du också in till Stanislaw?, undrade Johan Joseph då han hälsade på Janus.
- Jag fick order om det.

Plötsligt öppnades dörren in till kungafamiljens bostad och de blev visade in i ett litet rum precis innanför dörren. Några minuter efter kom en lakej och hämtade dem och visade dem vidare in i ett enormt stort rum där ett fantastiskt skrivbord stod i mitten och längst väggarna var ett flertal stolar uppställda. Från ett annat rum kom Stanislaw tillsammans med en lakej.

- Var så goda och sitt ner, började han.

Janus och Johan Joseph tog plats vid de närmaste stolarna och passade på att se sig runt i det stora rummet där tunga gardiner hängde framför de stora fönstren.

- Jag har kallat hit er båda för jag vet att ni är goda vänner, fortsatte Stanislaw. Jag vet också att du Janus hjälpte Johan Joseph efter sökandet av Krystyna. Det var tragiskt det som hände henne och hennes familj. Trots att det nu är lång tid sedan kan jag förstå att ni saknar familjen Zamoyski för det gör jag, fortsatte han.

- Synd bara att vi inte fick fast förövarna, sa Johan Joseph.
- Om det nu var de som orsakade branden, fyllde Stanislaw i.
- Det tror jag. Varför försvann de så plötsligt, svarade Janus.
- Hur som helst var det av annan orsak som ni är kallade hit. Jag vill att ni hjälper mig så hovstaten inte saknar något när jag är borta, sa Stanislaw.
- Ska ni ge er av...? undrade Johan Joseph.
- Jag tänkte besöka den svenska kungen i hans exil inom den närmaste tiden och lämnar då Kristianstad under en tid.

- Vad är det då som är på gång?, undrade Johan Joseph.

- Inet av vikt, jag vill bara att ni ser till att vi kan få det vi behöver då jag hört att man inte tycker om vår vistelse här, sa Stanislaw.

- Hur vill ni ha det?, undrade Johan Joseph.
- Det får bli du Johan Joseph som bär ansvaret med hjälp av Janus. Jag kommer att meddela övriga hovstaten hur jag vill ha det.

Stanislaw reste sig upp och audiensen var slut. Lakejen följde exkungen ut ur rummet. Janus och Johan Joseph reste sig från stolarna och lämnade salen och den kungliga bostaden. De såg inte till vare sig Katarina eller de kungliga barnen. Då de kom ut i korridoren fick Johan Joseph ett infall.

- Jag såg att det fanns ett litet värdshus eller liknande någonstans längre upp på en tvärgata, sa Johan Joseph och såg på Janus.
- Ska vi gå dit?
- Det gör vi, jag ska bara hämta värjan på mitt rum, sa Johan Joseph.
- Den behövs inte här.
- Kanske inte. Men jag känner mig naken utan den.
- Då ses vi om en stund ute på gatan.

Johan Joseph gick till sitt rum, hämtade värjan och sin plymhatt för att sedan gå raka vägen ner och ut på den stora genomfartsgatan. Där var det liv och rörelse och då han kunde lite svenska förstod han vad som pratades av folk som gick förbi. Efter några minuter kom Janus som även han nu var beväpnad med sin värja. De gick sedan med raska steg neråt gatan, hälsade artigt på folk de mötte. Innan de var framme vid tavernan fick de vika av mot Norregatan som låg ett kvarter från Storgatan. På en utsirad skylt ovanför ingången till värdshuset stod det "Gula Stjärnan". Då de gick in märktes det att stämningen var hög. De

hängde sina hattar vid ingången och gick fram till ett litet bord som stod vid ena kortändan av lokalen.

- Här var det liv i luckan, sa Janus som märkte att gästerna redan var lite påverkade av drickat de beställt in.

- Vi tar var sitt stop öl. Hungrig är jag inte men något slinker väl alltid ner, sa Johan Joseph.

Se gick fram till bardisken och beställde var sin liten portion av köttgryta och var sin öl. Ölen tog de med sig till bordet där de satte sig att studera människorna som roade sig denna kväll.

- Konstigt att plötsligt vara i ett annat land, sa Janus och tog en klunk ur ölstopet.

- De skulle ju vara fattiga här, men det märks inte, sa Johan Joseph och plockade fram pengar att betala med. Vi har ju bara zloty men det hoppas jag att de tar.

Precis innan de fick in sin mat öppnades dörren och en elegant person stiger in och går fram till ett bord nästan mitt i lokalen.

- Kan det vara en adelsman, så fin som han är?, undrade Janus.

- Kanske det.

När tavernaren kom in och serverade deras mat frågade Johan Joseph vem den stiliga personen var.

- Det är Rasmus Andersson, vår hattmakare här i Kristianstad, fick han till svar.

- Jag förstod att det var en gentleman och förmodligen också god yrkesman, sa Johan Joseph.

- Han är riktigt skicklig, sa krögaren och lämnade dem för att återgå till andra sysslor.

Johan Joseph och Janus satt kvar en god stund och njöt av sin mat och öl samtidigt som de studerade gästerna i lokalen. Det var ryttare och hantverkare av alla de slag som de aldrig hade träffat på. De hade ju inte varit så länge i Kristianstad och det hade inte getts tid till några besök på tavernan eller över huvud tagit någon annanstans heller. Efter en stund såg Johan Joseph att den eleganta hattmakaren reste sig från bordet och började gå mot utgången. Då han passerade Johan Joseph och Janus bord hälsade Johan Joseph på honom med att nicka artigt. Som svar fick han en huvudvridning och nick tillbaka. Därefter försvann hattmakaren ut genom dörren.

- Ska vi gå och prata med tavernaren, sa Johan Joseph, så kan vi betala honom för det vi ätit och druckit.

De gick fram till bardisken och väntade tills krogvärden själv kom fram till dem.

- Vi kanske skulle passa på och tala om vem vi är, började Johan Joseph.

- Ni är alltid välkomna till mitt värdshus. Jag heter Per Jönsson, sa krögaren och räckte Johan Joseph handen.

- Jag heter Johan Joseph och det här är Janus.

- Jag förstod att ni kom hit tillsammans med den polske kungen.

- Vi tillhör kungens sällskapet, fortsatte Johan Joseph, då han kunde förklara på svenska.

- Några andra ur den polska hovstaten har varit här. Det är därför jag förstod att ni tillhörde dem. Men du pratar ju bra svenska, fortsatte han och menade Johan Joseph.

- Jag har umgåtts en del med folk ur den svenska krigsmakten, förklarade Johan Joseph.

- Får jag bjuda er på ett stop öl innan ni går här ifrån, sa tavernaren Per Jönsson.

- Det tackar vi för men vi ska betala för det vi ätit, men har bara zloty att betala med.

- Det går bra, de andra gästerna från Polen hade heller inga svenska pengar.

Just som de fått in sina stop öl som krögaren bjöd på började någon bråka vid ett bord. Det var ett större sällskap där någon förmodligen blivit lite överförfriskad.

- Det är ingen fara med dem. De brukar skräna och stoja då de druckit en del. De lugnar ner sig snart, sa tavernaren då han samtidigt plockade upp pengarna som Johan Joseph lagt fram på bardisken.

Det lugnade ner sig vid det stora sällskapets bord och Johan Joseph och Janus gick tillbaka till sitt bord med var sin öl som de fick av värdshusvärden.

De gäster som var färdiga med kvällens festande och som passerade Johan Joseph och Janus anade att de kom från den kungliga sviten som plötsligt hade rustat upp. De stannade inte till och pratade med dem då de inte behärskade det utländska språket, men gjorde en artig hälsning mot dem innan de lämnade lokalen. De visste ju inte att Johan Joseph kunde svenska vilket var en fördel för honom då han kunde snappa upp ett och annat som de egentligen inte skulle höra. Framför allt att många av stadsborna inte var så glada att ha utländska gäster rantande runt i deras stad. Fast de flesta brydde sig nog inte om det. De satt kvar en god stund och studerade folket som roade sig.

Plötsligt sparkades dörren till tavernan upp och in snubblade den eleganta hattmakaren som hänsynslöst blivit inknuffad av två mörckklädda ryttare. Både Johan Joseph och Janus blev överraskade av tommultet som uppstod. Tavernaren rusade fram mot en av ryttarna men blev omedelbart slagen till golvet. Nu lade sig Johan Joseph i leken och innan han var framme vid den burduse ryttaren drog han sin värja. Då de båda ryttarna upptäckte Johan Josephs agerande drog även de sina vapen och rusade mot honom. Johan Joseph parerade skickligt de båda fäktarnas slag vilket gjorde att de omedelbart såg sin överman i honom. Den ena av ryttarna gjorde ett utfall mot Johan Joseph men som snabbt avväpnade honom med några stötar mot handleden. Han tappade värjan samtidigt som Johan Joseph rispade upp hans rock och gav honom ett slag i ansiktet med knuten näve. Då den andre ryttaren såg att slaget var förlorat och flydde mot utgången men blev upphunnen av Janus som även han skar sönder mannens kläder på ett snabbt och skickligt sätt med sin värja.

- Ge er iväg, sa Johan Joseph och sparkade sin antagonist i baken så han for med huvudet före ut ur lokalen.

Tavernaren och hattmakaren satte sig på en stol samtidigt som de övriga gästerna samlades runt dem.

- Vad handlade det här om? frågade Johan Joseph.
- De var skyldig mig pengar för hattar jag gjort till dem, och nu ville de inte betala.
- De är bråkstakar det vet vi, sa en av tavernarens gäster.
- De fick sig säkert en minnesbeta och de besvärar dig säkert inte igen, sa Johan Joseph
- Tack! Det var vänligt att ni ville ingripa, fortsatte han.
- Vi ska se till att han betalar, eller hur Janus sa Johan Joseph på polska.
- Kan jag inte få bjuda hem er en dag, som tack för hjälpen.
- Gärna det. Vi ses säkert här igen, fortsatte Johan Joseph.

Gästerna i tavernan gick tillbaka till sina bord och det pratades säkert vid borden om det som hade hänt och att det var polska kungens män som ingripit och ordnat upp det hela. Johan Joseph och Janus tackade för sig och lämnade tavernan utan fler intermezzon.

Då mörkret så sakta började lägga sig över Kristianstad var det dags för Johan Joseph och Janus att dra sig tillbaka till deras förläggning i det stora huset. Johan Joseph hade ju fått ett stort ansvar med att ta hand om hovstaten medan kungen var borta så han hade mycket att tänka på just nu.

Då de kom upp till våningen de bodde på verkade det som om de flesta dragit sig in på sina rum för natten.

- Då ses vi i morgon, sa Johan Joseph till Janus och gick mot sin bostad.

9

Morgonen därpå var det dags för Stanislaw att bege sig till den svenska kungen i Bender. Johan Joseph visste om detta och han tänkte samla hovstaten framåt middagstid för att rådgöra med dem om deras vistelse i Kristianstad.

Han ville höra hur de blivit bemötta av invånarna då det hade pratats om hur dåligt det var i landet. Om det var så fattigt som man sa?

Johan Joseph visste att den svenske kungen Karl XII utfärdade påtryckningar på regeringen trots sin avlägsna exil att den polske kungen och hans hov skulle få den bästa undfägnaden som bara gick.

Det skulle vara orättvist mot regeringen i Stockholm om man antog att den var likgiltig för det polska hovets svåra försörjningssituation eller att den av illvilja försummat sina löften. Som läget just nu var stod regeringen helt enkelt inför en olöslig uppgift.

Stadskontoret skickade dramatiska skrivelser som skildrade det utblottade tillståndet och de svårigheter som uppstått med att skaffa fram vad som erfordrades till det främmande hovet.

Johan Joseph begav sig till en av hovmarskalkarna för att be honom samla hovets närmaste medlemmar i en stor sal på första våningen i "Kungahuset" som det kom att heta.

En timme senare var huvudstyrkan av hovstaten samlad i den stora plenisalen i Kungahuset. Då Johan Joseph steg in i salen rester sig alla upp som brukligt var då kungen kom in. Johan Joseph gav alla en gest att sätta sig ner.

- Jag hälsar de närvarande välkomna till det här extra ordinära sammanträdet då det blev min plikt enligt Stanislaw att leda mötet, började Johan Joseph. Ni känner ju till att vår kung Stanislaw just nu är på väg att träffa den svenska kungen i Bender om nu planen håller, fortsatte han.

- Vad hade han för ärende dit, undrade Rafeal Mniszech.
- Förhandla om vårt uppehåll här i Sverige skulle jag tro.
- Inget annat då? undrade Pavel Ossolonski.
- Det räcker väl, det verkar vara svårt nog att få som vi vill, sa Johan Joseph.
- Kanske det ja...! fortsatte Rafeal Mniszech.
- Hur har ni själva upplevt vistelsen dessa dagar?
- Det har ju knorrats en del varför vi är här, sa Johan Bokowski.
- Har ni varit nere på Norregatan och värdshuset?
- Krögaren verkar bra, tyckte Johan Bokowski.
- Det tycker Janus Lukasz och jag också.
- Hörde att ni råka lägga i er något ...

- Vi hjälpte bara en herreman ur en speciell situation, förklarade Janus Lukasz.

- Vi behöver inte göra det här mötet komplicerat utan stöter ni på problem vill jag att ni hör av er så löser vi det omedelbart. Sedan väntar vi på att vår kung kommer tillbaka med trevliga nyheter från den svenska kungen Karl XII, sa Johan Joseph avslutningsvis.

Han avslutade därmed mötet och hovstatens medlemmar gick till det de höll på med innan de blev kallade till ordersalen.

Utanför samlingsalen väntade Janus kvar för att prata med Johan Joseph. De övriga i hovstaten skingrades.

- Ska vi ta oss runt i den här staden? undrade Janus, vi har ju inte varit längre än framme vid värdshuset.

- Visst kan vi det, vi har ju inget särskilt för oss i alla fall.

- Vi kanske stöter på den där hattmakaren igen.

- Om inte, så är han väl inne hos tavernaren i kväll. Hans hattmakeri låg visst på samma gata. Jag tycker hellre att vi rider runt omgivningarna. En bit härifrån ligger både en skog och en sjö, och så hörde jag av Pavel Ossolonski att det skulle ligga ett slott en bit härifrån.

- Du vet ju hur Pavel pratar, men det stämmer kanske. Vi rastar hästarna och ser oss omkring, tyckte Janus och såg att Johan Joseph var med på hans förslag.

- Då ses vi utanför stallbyggnaden om en stund, föreslog Johan Joseph och gick mot sin bostad.

Janus gick en bit bort och in till sitt gemak och efter att hämtat sin hatt och värja promenerade han ner till stallet som låg på innergården strax bredvid det stora huset där de bodde. Han började sadla sin häst när han hörde att Johan Joseph kom in i stallet. Då de gjort hästarna färdiga för en ridtur bar det iväg ut ur staden och mot skogen på andra sidan landsvägen.

Innan de kommit fram till skogen såg de en lantgård där taket på boningshuset var av halm vilket var vanligt i dessa trakter. De stannade bakom ett stort buskage då de inte ville ha kontakt med de som bodde där. På gården var det full aktivitet där några ryttare höll på att utfodra sina hästar och några andra hade lagt sig på en halmbinge för att äta. Gårdens ägare stod i stalldörren med en halvklädd pojke på armen och betraktade det som skedde utanför. Johan Joseph och Janus kunde se att ryttarna och deras ångande hästar, som de just suttit av, hade kommit från en lång och ansträngande ritt.

- Det ser ut som om det är en trupp krigare, sa Janus.

Då såg de att de två byggnaderna, varav gården bestod, var fyllda av krigsfolk. Befälhavaren för truppen gick fram och tillbaka i en grå kappa med sin långa värja under armen. Från gaveln på boningshuset dök ytterligare några ryttare upp. De hade med sig betydande byten kläder, tennfat, gäss och höns och framtill på hästen hängde en stor kopparkittel.

- Kan det vara tjuvar som är i farten? undrade Janus.

- Vi lägger oss inte i det där, då vi inte vet vad det handlar om, sa Johan Joseph.

Utan att bli upptäckta red de in i den intilliggande skogen och red bort från bondgården. Efter att ridit en stund inne i skogen kom de fram till en slottsliknande byggnad. Där låg också en liten sjö med vasskantade stränder. Precis där skogen tog slut såg de en man sitta nedhukad bakom en ekstam. De steg av sina hästar och band dem vid ett träd för att så tyst som möjligt smyga sig fram och se vad mannen höll på med.

Mannen hade en luntbössa med ovanligt lång pippa som stod lutad mot en trädstam. Han satt och spanade in mot skogen och hans små mörka, glittrande ögon tycktes genomtränga allt. Inte minst det sluga leendet kring hans mun gav ett olustigt intryck. Hans ansiktsfärg var mörk, håret kolsvart och nästan dolt av en slokhatt med gul fjäder i. Om livet satt ett läderbälte

med en bredbladig kniv. Plötsligt rasslade det i de torra löven på marken och han grep efter sitt gevär och gjorde det färdigt till eld. Strax efter kom en råbock hastigt ur busksnåren, höjde sitt vackra huvud och såg sig omkring, tog ett språng tillbaka och försvann ur skyttens åsyn. Mannen satte tillbaka bössan mot trädstammen och satte sig hukande ner igen bakom den stora ekstammen.

- Jag tycker jag känner igen honom, sa Johan Joseph.
- Är det inte en av de två männen som bråkade med hattmakaren inne på tavernan.
- Du har rätt, det är en av...

Johan Joseph hade inte hunnit svara Janus förrän han hörde någon komma strax bakom dem. De höll sig tysta och väntade på vad som skulle hända då ytterligare en person kom ut ur den täta skogen. Då såg de båda två att den personen var den andra av de två som bråkade med hattmakaren. Skytten tog sitt gevär och de försvann in i skogen.

- Ska vi följa efter dem?, undrade Janus.
- De var väl ute på jakt, kanske tjuvjakt, men det är ju inget vi har att göra med.
- Konstigt i alla fall att det var de där bråkstakarna.

De återvände till sina hästar och fortsatte att rida norr ut. De kom till slut fram till en stor sjö och Johan Joseph kunde stolt upplysa Janus om att sjön hette Ivösjön då han hade kartor från området de red över. Det gamla "slottet" skulle vara Trolle Ljungby. Han visade Janus på kartan var de befann sig och pekade också ut Ryssberget.

- Jag tror att vi måste rida tillbaka ifall det kommer något bud från Stanislaw, sa Johan Joseph.

De vände om och red i stort sett samma väg tillbaka till Kristianstad och till huset på Storgatan där de red in mot häststallet. Sadlade av sina hästar och gav dem friskt hö innan de begav sig upp till sina rum.

Då de kom upp till den stora korridoren på andra våningen kom en hovmarskalk fram till Johan Joseph och gav honom ett brev som var lackat med ett vackert sigill. Johan Joseph öppnade brevet som var skrivit på svenska och såg att det kom från hattmakare Rasmus Andersson. Det var en inbjudan till Johan Joseph att besöka hattmakaren i hans hem på Norregatan i kväll. Någon tid var inte angiven men de skulle ses på värdshuset mot kvällningen.

Då inga rapporter kommit från Stanislaw kunde Johan Joseph ägna sig åt annat. Nu behövde han inte sammankalla rådet förrän han hört något av intresse från exkungen. Han såg fram emot att få träffa hattmakaren igen så innan han gick för att inta lite mat klädde han om till lite bättre utstyrelse. Han ville göra ett gott intryck på Rasmus Andersson den duktige hattmakaren i Kristianstad.

I matsalen stötte han på Janus och berättade för honom vad han skulle göra på kvällen.

- Han höll sitt löfte, sa Janus.
- Följ med till tavernan och ta en öl åtminstone. Jag ska möta honom där.

De åt det som serverades med god aptit då de inte ätit något sedan de red ut på förmiddagen. Det var alltid livlig diskussion under måltiderna. Man kom oftast dit i oregelbundna tider men maten serverades under cirka två timmar varje dag, precis som man gjort i utspisningen på slottet i Warszawa. Efter middagen hade de någon timme till godo att vila innan det var dags att bege sig till tavernan.

- Vi ses utanför vid porten om ungefär en timmes tid, sa Johan Joseph och lämnade Janus som även han gick mot sin bostad.

För att inte bli försenad till kvällens möte med hattmakaren Rasmus Andersson satte sig Johan Joseph att gå igenom en del pappersarbete han fått ta över av Stanislaw. Nu hade han koll på tiden och gick efter en stund ner på gatan för att möta Janus. Han redan stod och

väntade, klädd i full mundering. Johan Joseph hade lättare klädsel men värjan hängde på plats i bältet. Tillsammans gick de längst Storgatan och vek av på Norregatan mot tavernan.

Då de gick in i tavernan märktes det att stämningen var god och de sökte längst den stora restaurangsalen efter ett ledigt bord. Plötsligt stelnade Johan Joseph till då han fick se de två ryttarna som både igår och idag gäckt honom. De satt vid ett bord i den bortre delen av rummet och pratade med en annan, för Johan Joseph okänd ryttare.

- Är det de där skyttarna vi såg idag, undrade Janus.
- Jag tror det.
- Och så har du bestämt träff med hattmakaren, han som de ofredade sist vi var här.
- Ja, jag vet.
- Vi får vara på vår vakt...
- Jag är ju bjuden hem till hattmakaren så vi ska inte umgås här.
- Kanske bäst så, sa Janus och pekade på ett bord han ville att de skulle sätta sig vid.

Han hade knappt avslutat meningen förrän hattmakaren, Rasmus Andersson kliver in genom dörren. Han tog av sig sin svarta cylinderhatt och såg sig omkring, efter bord, eller kanske efter Johan Joseph.

Då han fick syn på Johan Joseph och Janus gick han med raska steg fram till bordet de satt vid.

- Trevligt att du kunde komma, sa han till Johan Joseph.
- Sådan inbjudan kan man inte missa.
- Din kamrat är också välkommen hem till mig.

Johan Joseph översatte till svenska vad hattmakaren sa.

-Tack för det, men det får bli en annan gång, svarade Janus på polska och Johan Joseph översatte.

Hattmakaren beställde in tre öl som tavernaren själv serverade dem.

- Trevligt att ha er här igen, trots det som hände här om kvällen, sa han och satte ölsejdlarna på bordet.

- Tyvärr är de här igen, fyllde Johan Joseph i med, och tittade mot ryttarnas bord.

Han hörde en djup suck från hattmakaren som också sett dem.

- Vi ska snart gå, fortsatte han.

Då de druckit ur sina stop reste sig hattmakaren upp från bordet, tog sin höga hatt och började gå mot utgången. Johan Joseph drack ur den sista ölen och följde omedelbart efter hattmakaren, efter att sagt några ord till Janus. Då han kommit ut från tavernan hade hattmakaren hunnit en bit upp på gatan men saktade farten då han såg Johan Joseph.

- Vi såg de där "gossarna" utanför Kristianstad borta vid storskogen, sa Johan Joseph då han hunnit i fatt hattmakaren.

- De far överallt, och ingen kan lita på dem.
- Såna personer vill man ju inte ha att göra med.
- Nu går vi hem till mig, jag har några hus på den här gatan och ett av dem bor jag och min dotter i.

De kom fram till ett större hus där ett stort skyltfönster var snyggt dekorerat med hattar av alla de slag. Det var ingen tvekan vem som ägde det. På en större plåtskylt över ingången till lokalen stod det Rasmus Andersson, Hattmakare.

- Vi ska gå till slutet av gatan, till ett mindre hus, där bor jag, sa han samtidigt som det dyker upp några oväntade personer bakifrån.

Johan Joseph såg omedelbart att det var de tre ryttarna som han tidigare sett inne på krogen. De verkade onyktra och förde ett herrans liv, skrek något som Johan Joseph inte förstod.

Det verkade som om de var på jakt efter hattmakaren, förmodligen som en hämnd för det som hände tidigare inne i tavernan. Den ena av männen, han som Johan Joseph inte kände till drog plötsligt sin pamp. Johan Joseph ville inte att det skulle mynna ut i strid utan försökte på sitt sätt lugna ner situationen. Nu drog även de två andra sina vapen och skrek glåpord till hattmakaren som nu såg rädd ut.

Johan Joseph var då inte sen med att dra sitt vapen för att försvara sig själv och framför allt hattmakaren som inte ens var beväpnad. Alla tre rusade mot Johan Joseph och han fick det hett om öronen med att försvara sig mot angriparna. Det visade sig snart att de var inga skickliga fäktare så Johan Joseph kunde hålla dem på bra avstånd då han parerade slagen skickligt från alla tre. Då och då gjorde han ett anfall mot en av dem och lyckades få in en och annan stöt, dock inte av den kalibern att de gav med sig och avbröt sitt agerande. Hattmakaren hade nu tryckt sig närmare ett av de små husen och höll på med att försöka låsa upp det närmaste för att kunna slinka in där.

De tre angriparna blev allt häftigare i sina utfall och såg även att Johan Joseph började mattas. Plötsligt dök ännu en fäktare sig i leken, men denna gång var det på Johan Josephs sida han stred på. Det var ingen mindre än Janus Lukasz som gett sig i leken. Nu blev det ett annat förhållande för de tre fäktarna som började backa i stället för att gå till attack. Johan Joseph insåg snabbt tillfället att göra en snabb stöt mot en av dem och genomborrade hans axel så det hördes ett våldsamt skrik när han insåg att han hade sin överman framför sig. Janus tog snabbt itu med de två övriga varav den ena fick ett stick genom halsen så blodet sprutade ut och han segnade ner och blev kvar där. Den andra fäktaren flydde tillsammans med den som Johan Joseph genomborrade axeln.

- Du kom i grevens stund, sa Johan Joseph.

- Jag lade märke till dem och anade att de var på väg efter er.

Hattmakaren stod som förstenad vid husväggen och visste inte vad han skulle säga. Han tittade på gatstenarna som var röda av blod och myste säkert inombords.

- Jag går tillbaka till tavernan, ska bara flytta in mannen jag sårade mot huset sa Janus. Jag hade ett intressant samtal med en ryttare som kunde polska.

Janus försvann lika fort som han kom och hattmakaren och Johan Joseph fortsatte gatan fram.

- Här är det, sa han då de var framme vid ett vackert hus, nästan med både tinar och torn.

Han öppnade dörren och bjöd in Johan Joseph i en stor hall. De hängde av sina kläder och Johan Joseph som burit värjan i handen bad om lite papper att torka av blodet med innan han satte tillbaka den i slidan. Sedan blev han insläppt i ett stort trivsamt rum och det syntes att han var i ett borgligt hem så nära adeln man kan komma. En vacker ung flicka kom och hälsade och med sig hade hon ett litet gossebarn i famnen.

- Det här är den polske gentlemannen, Johan Joseph, som hjälpte mig härom kvällen och även idag så jag inte blev nedslagen av de otrevliga ryttarna som besöker tavernan, sa hattmakaren. Det här är min dotter Anna Magdalena och hennes son, fortsatte han.

- Jag vill ju inte att du ska gå dit, sa flickan och såg på sin far.

- Du vet ju att jag gör mina affärer där, det är där jag har mina kunder, svarade han.

- Hur som helst måste vi ha något att dricka, fortsatte hattmakaren.

- Jag har gjort en paj jag kan bjuda på, sa dottern.

- Då hämtar jag något drickbart, sa hattmakaren på nytt.

- Vi sätter oss inne i matrummet sa hon till Johan Joseph och tittade rart på honom.

Han följde efter henne och pojken som hon bar på, in i ett stort matrum med tunga vackra möbler. Johan Joseph tittade efter flickan då hon försvann ut i köksregionerna och kom att

tänka på sin älskade Krystyna som gick ett tragiskt möte till väga. Hon var snabbt tillbaka, utan pojken men med en rejäl paj samt några tallrikar av ett vackert porslin. Hattmakaren kom in med några glas som glittrade vackert i ljusskenet samt en flaska med något starkare drickbart än öl som oftast är den vanligaste drycken förutom rent vatten.

Flickan skar upp och serverade pagen samtidigt som hattmakaren hällde den starka spriten i var sitt glas till dem.

- Jag hörde att er kung for iväg till Bender för att träffa Karl, sa hattmakaren efter en stund.
- Ja, han hade ett ärende till honom och så ville han underhandla om vårt boende här.
- Många tycker på att ni bor här på vår bekostnad, men det har jag inget emot.
- Jag vet att det är så. Kanske ville de där ryttarna ge oss en beta för det.

Johan Joseph kunde knappt samla sina tankar då han nästan hela tiden hade ögonen på hattmakarens dotter. Hon såg förtjust ut och han smidde planer på att kunna träffa henne igen. Hon måste ju ha någon pappa till pojken fast det kanske inte var så allvarligt med det. De åt och drack till sena kvällen och då mörkret lagt sig över staden tyckte Johan Joseph det var dags att dra sig tillbaka.

- Jag får tacka för mig och hoppas vi ses snart igen, började Johan Joseph.
- Javisst, det tycker jag också, sa Anna Magdalena helt spontant.
- Då får du följa med över någon dag och se hur jag har det.
- Var det hela det polska hovet som bodde där?
- Javisst!
- Då är du...
- Jaja, jag är tolk för dem och så är jag släkt med kungahuset naturligtvis.

Det syntes på Anna Magdalena att hon blev imponerad av Johan Josephs härkomst.

Johan Joseph tackade för sig skyndade att tillägga.

- Jag hämtar dig Anna Magdalena en dag så får du komma och se hur vi har det i hovstaten, sa han innan de skiljdes.

Han tog sin värja och hatt och begav sig till kungahuset utan intermezzon. Då han kom upp på sitt rum kunde han inte glömma Anna Magdalena. Hon hade en speciell utstrålning som han inte kunde motstå, så henne måste han få träffa igen.

10

Det pratades i Kristianstad om en död ryttare som man hittat liggande vid långsidan på ett hus på Norregatan, en bit från hattmakare Rasmus Anderssons ateljé. Ingen hade sett vad som hänt honom eller vem som var den skyldige till hans död. Samtidigt sa man att det var skönt att bli av med den bråkstaken då han ställde till med en massa problem för stadsbefolkningen.

Varken Johan Joseph eller Janus nämnde vad de varit med om. Johan Joseph tyckte dock att det var konstigt att inte hans kumpaner hade anmält det som hänt. De visste ju vem det var som stuckit ner mannen. Johan Joseph var orolig för att det skulle komma repressalier mot honom och Janus, då han kom ihåg vad som hände med Krystyna i Polen. Där var han själv på något sätt inblandad i händelseförloppet.

Kylan höll i sig trots att vintermånaderna i Skåne inte är så kalla som de i Polen. Det blev bara ett extra ytterplagg för Johan Joseph att ta på sig då han rider ut. Julen och det nya året hade firats i den tradition som brukades och nu i slutet av januari samlades den polska hovstaten i ordersalen i det ännu så kallade Kungahuset på Västra Storgatan 39.

Det hade kommit kurirpost från Stanislaw att han var på väg till Kristianstad så Johan Joseph ville delge hovstaten vad som hänt den sista tiden. Han gav Pavel Ossolonski order om att samla det polska exilhovet i ordersalen. På sen eftermiddag, nära kvällen då mörkret lagt sig över Kristianstad och ett tunt snötäcke bredd ut sig på gatorna samlades exilhovet.

Då Johan Joseph steg in i salen reste alla sig upp mest av gammal vana då det brukade vara kungen som ledde mötena. Han bad dem sitta ner och lyssna noga på vad han hade att säga.

- Vår kung Stanislaw Leszczyński är på väg till Kristianstad. Han meddelar att den svenska kungen Karl XII fortfarande är i exil i Bender. Den svenska hären är upplöst, man har kapitulerat och låtit tsar Peter överlägset segrat. Den svenska kungen ska försöka ta sig därifrån och komma tillbaka till Sverige med de få krigsfolk som är kvar.

- Hur går det för oss här i Kristianstad? undrade Johan Bokowski.

- Vi får vänta och se tills Stanislaw kommer hit, vad han nu har att komma med. Säkert har han pratat med den svenska kungen om detta, sa Johan Joseph.

- Vi kanske kan återvända hem, sa Zelia Lubonski.

- Kanske det. Jag har hört att det är ont om pengar till mat så vi måste vara sparsamma med det vi får. Regeringen i Stockholm är inte glada för vårt uppehälle här i Kristianstad så alla måste vara på sin vakt och vara ortsbefolkningen tillmötesgående, Stanislaw har också hunnit med ett besök i den svenska huvudstaden och det verkade som om han även stannat till i Pommern, fortsatte Johan Joseph.

- Han kanske far iväg till sitt resident i Zweibrücken och lämnar oss i sticket, sa Janus Paderwski.

- Det tror jag inte. Han vill säkert ta över tronen igen, och vem vet, den svenska kungen kanske ordnar det för honom, sa Johan Joseph.

- Ja...men tsar Peter i Ryssland är ju mäktig nu så det blir svårt att bli av med August II, han är ju Karl XII:s kusin och vill naturligtvis vara kung han också, fortsatte Janus Paderwski.

- Vi får vänta och se tills Stanislaw är tillbaka, avslutade Johan Joseph.

Mötet var slut och de närvarande lämnade salen. Johan Joseph tänkte gå och prata med Stanislaws hustru, Katarina Opalinska och hennes barn som nog inte hade det så roligt här i Kristianstad då Stanislaw var borta.

Han samlade ihop sina papper och brevet han fått med kurirpost och gick en trappa upp för att försöka träffa Katarina. Han kände henne ganska väl då de ibland umgicks eftersom de var nära släkt med varandra. Hon hade ju barnen med sig vilket ju var lite sällskap samt hennes hovdamer naturligtvis.

Då Johan Joseph kom fram till hennes våning anmälde han till en hovmarskalk som han väl kände att han ville prata med Katarina. Efter en stund kom marskalken tillbaka och följde med honom in till Stanislaw och Katarinas bostad. Där hade han varit förut och visste hur det såg ut där inne. Han slog sig ner i en av fåtöljerna i väntan på att Katarina skulle komma.

- Så roligt att du kommer på besök, sa Katarina då hon kom in från ett rum bredvid.

- Jag ville bara höra hur ni hade det i er bostad.

- Det är bara bra här i huset, fast jag är aldrig ute på stan vilket gör det lite långsamt, framför allt när inte Stanislaw är här, trots att han alltid har så mycket att styra med. Men jag har barnen, fortsatte hon.

- Han kommer ju snart hit, vad jag kunde förstå av den kurirpost jag nyligen fått.

- Jag fick också brev från honom...

Hon såg lite orolig ut så Johan Joseph frågade på nytt.

- Vad det något särskilt som han skrev till dig.

- Nja..! Du behöver inte tala om det för någon annan, men han har planer på att inom kort åka till vårt residens Zweibrücken med hela familjen och kanske avsäga sig tronen i Polen. Det var visst vad den svenska kungen ville.

- Varför då?

- Någon uppgörelse med August II, så tsar Peter i Ryssland kunde få som han ville. Den svenske kungen har ju inget att sätta emot nu när han förlorat hela sin armé där, fortsatte Katarina.

- Du ska få se att det blir bra bara Stanislaw kommer till Kristianstad.

- Jag hörde att du varit hemma hos... vad han nu hette?, en som gjorde hattar.

- Rasmus Andersson, Kristianstads duktige hattmakare, fyllde Johan Joseph i.

- Du träffade visst hans dotter också, kunde jag förstå.

- Värst vad ryktena går fort här.

- Det var Janus Lukasz, din trogne vän, som sa det.

- Ja ja.. Jag lovade Anna Magdalena, hon heter så, att besöka oss vid något tillfälle. Det går väl bra?

- Naturligtvis! Är hon sött?

- Det var värst...

- Jag blev ju så ledsen när Krystyna omkom, det förstår du väl, så jag hoppas du får trevligt med hattmakarens dotter.

- Hon har en liten pojke som inte kunde vara så gammal. Hon bar honom på armen då jag var där.

- Hon kanske är gift...

- Det verkade inte så.

- Det får du snart veta ska du se...

- Jag ska ge mig iväg nu, sa Johan Joseph. Är det något du behöver så säg bara till så ska jag försöka ordna fram det, fortsatte han.

- De två hovmarskalkarna hjälper mig med det jag behöver ha och så har jag mina gamla hovdamer, så jag klarar mig.

- Är det Janus Czartorski och Felixz Zamoyski som hjälper dig.

- Ja...! De är pålitliga också, sa Katarina.

Johan Joseph reste sig upp samtidigt som Kristinas minsta barn plötsligt kom inspringande. Han lämnade den kungliga bostaden utan att säga adjö till Kristina och följde med hovmarskalken ut.

Då han gick mot sin bostad, rummen som bara låg en bit bort i korridoren stötte han på Janus Lukasz.

- Jaså... du har redan pratat bredvid mun om hattmakarens dotter, sa Johan Joseph och smålog åt Janus.

- Jaha...! Du har varit inne hos Katarina... Du blev inte arg för det jag sagt, sa Janus.

- Spelar ingen roll, det vet du. Jag har ännu inte bjudit hit henne.

- Men ska du det...?

- Jag lovade ju henne det.

- Gör det. Det behöver du efter det som hände Krystyna. Själv har jag träffat en flicka som bor en bit upp på Storgatan här, men det är inget allvarligt. Jag har svårt för språket, det vet du så det blir inte sagt så mycket.

- Behövs ju heller inte, skyndade Johan Joseph att tillägga och småskrattade åt Janus som förstod vad han menade.

- Jag är faktisk på väg att möta henne. Lovade ta med henne till tavernan i kväll.

- Det låter trevligt. Jag får se om jag också skickar bud efter hattmakarens dotter, så fall kanske vi syns hos Per Jönsson på Gula stjärnan, sa Johan Joseph och fortsatte fram till sin bostad.

Han funderade verkligen om han skulle skicka bud efter Anna Magdalena, fast hon kanske inte kan lämna barnet. Det var ju ett bra tag sedan han var hemma hos hattmakaren så det kanske är bäst att besöka henne personligen och fråga om det går bra för henne att komma med till hovets residens och se hur han har det.

Han klädde om till lättare klädsel men då det var kallt ute var det bäst att ta på en kraftig kappa. Han hoppades att det inte var för sent att besöka henne trots att det redan mörknat och kvällen lagt sig över staden.

Han skyndades sig, nästan halvspringande ut från huset och ut på gatan. Efter en kort promenad i vintervädret var han framme vid Norregatan och hattmakarens hus. Han knackade lite försynt på dörren och fick göra det ett par gånger innan den öppnades av Rasmus Andersson.

- Ser man på, är det inte min räddare, sa han och sken upp.

- Är Anna Magdalena hemma?

- Javisst! Stig in, sa han och stängde dörren efter det Johan Joseph var inne i hallen.

Precis då kom Anna Magdalena från rummet bredvid.

- Jag hörde att vi fått gäster, sa hon då hon fick se Johan Joseph.

- Skulle du vilja följa med till "kungahuset" ikväll? undrade han, och såg på Anna Magdalena som han tyckte hade ett otroligt vackert ansikte.

- Gärna det, ska bara ta på mig en kappa.

- Går det bra att du lämnar ditt barn en stund då?

- Visst! Far är ju hemma och han har bra kontakt med Johan, han är snart två år.

Efter att hämtat ett ytterplagg kom hon tillbaka.

- Jag följer med Johan Joseph, ropade hon till sin far.

- Jag tar hand om Johan.

De lämnade hattmakarens bostad och promenerade längs Norregatan, förbi tavernan som redan samlat lite folk och vek sedan av mot Storgatan som ledde fram till den polska hovstatens hus. Johan Joseph öppnade dörren till den stora fastigheten och bjöd in Anna Magdalena i huset.

- Här på första våningen har vi gemensam matsal, ett större orderrum och några smårum för vissa smärre överläggningar, förklarade han.

De fortsatte upp till andra våningen där den polska kungligheten, Johan Joseph och några hovmarskalkar hade sina bostäder.

- Där bor exilkungens familj, sa han då de passerade en hovmarskalk som satt utanför ingången till bostaden. På tredje våningen bor några ur hovstaten och de övriga i annexen på gårdsplanen, fortsatte han.

Anna Magdalena lyssnade intresserad på vad han sa och hade inga frågor än så länge. De gick vidare mot Johan Josefs egen bostad, de två rum han hade och bjöd in henne till sitt lilla krypin.

- Så här bor jag, inget märkvärdigt, ungefär som jag hade det i Warszawa.

- Det räcker ju för din del kan jag förstå, fast huset är ju stort men ni bor ju också många här, sa Anna Magdalena och såg sig runt i de båda rummen.

- Jag hade tänkt att vi skulle gå ner till tavernan och få något drickbart i oss, föreslog Johan Joseph.

- Vi kan ju sitta här och prata en stund innan, föreslog hon och satte sig i fåtöljen vid sidan om sängen.

- Jag såg på dörrskylten till din bostad att det stod Siöwall bakom ditt namn, sa Johan Joseph.

- Det stämmer. Jag och mina halvsyskon tog oss namnet Siöwall för lite mer än tio år sedan.

De hette egentligen Erasmidotter efter deras far.

- Ville du inte heta Andersson?

- Det var så många här i Kristianstad som hette så, av den anledningen bytte jag efternamn till Siöwall eller som mina halvsyskon heter Erasmidotter Siöwall.

- Så du är inte gift Siöwall? undrade Johan Joseph.

- Nä...! Gift är jag inte och har heller inte sällskap med någon. Jag förstår att du frågar då jag har barn.

- Förlåt!

- Jag blev tidigt med barn, var inte så gammal men har inte förhållande med pappan, fortsatte hon. Jag kan fortsätta förklara att min mor avlidit för ett många år sedan därför är pappa ensam och han hjälper mig ofta med Johan trots att han har mycket att göra med sina hattar. Han tog över rörelsen efter sin far Anders Christensson, eller Anders Hattmakare som man sa här i Kristianstad.

- Jag frågar för mycket, kom så går vi ner till tavernan, sa Johan Joseph och hjälpte Anna Magdalena på med kappan.

De lämnade "kungahuset" och gick ner till Norregatan. Utanför tavernan stod bara några ryttare och rökte pipa, de övriga fanns inne i tavernan vilket förmodligen tydde på det kalla vädret utomhus.

Johan Joseph tog Anna Magdalena varsamt i handen då de tillsammans gick in i tavernan. Han gladdes av att hon tryckte sin hand hårdare i hans och då de tittade på varandra såg Johan Joseph att hon villigt följde honom. Inne i värdshuset var det liv och rörelse precis som det brukade vara och vid ett bord ungefär mitt i lokalen såg han Janus som vinkade ivrigt att de skulle komma dit.

- Vi går till Janus, min vän från hovstaten som sitter vid bordet mitt i lokalen, sa Johan Joseph.
- Jag ser att någon är ivrig att få oss dit.
- Jag visste att han skulle vara där med en flicka han just träffat.
- Henne känner jag, sa Anna Magdalena, när de trängde sig fram mellan borden.
- Hej Johanna, sa Anna Magdalena, så roligt att du är här.
- Det samma. Inte ofta jag ser dig och framför allt inte här, svarade hon.
- Jag är i sällskap med Johan Joseph från det polska huset, sa Anna Magdalena.
- Jag vet det. Janus min bordskavaljer är också därifrån och han väntade hit er, sa Johanna.
- Vad trevligt det ska bli att få känna dig, sa Johan Joseph och hälsade på Johanna.
- Nu blir jag imponerad på din vän, sa Johanna. Han pratar ju ren svenska, fortsatte hon.
- Så bra är det nog inte, men jag kan en del, sa Johan Joseph.
- Jag hörde av Janus att du är tolk, vilket underlättar att prata med dig. Jag har svårt att förstå Janus, men hans kroppsspråk hjälper till.

De hälsade på varandra och Anna Magdalena och Johan Joseph tog var sin stol och satte sig vid bordet. Då tavernaren kom för att ta upp beställning blev det som vanligt, var sitt stop öl och något tilltugg som krögaren rekommenderade.

- Nu har jag varit i "kungahuset" eller som Ortsbefolkningen säger, det kungliga huset, sa Anna Magdalena. Inte trodde jag att ni bodde så fint, tillade hon.
- Vi klagar inte, trots att man börjar snåla med allting. Vår kung kommer snart tillbaka hit så får vi höra vad vi ska ta oss till i fortsättningen, sa Johan Joseph.
- Så roligt att våra damer känner varandra, sa Janus på polska och Johan Joseph var snabb att översätta, vilket föranledde till skratt.

De satt kvar länge på tavernan och pratade om allt möjligt. Johan Joseph studerade Anna Magdalena under hela kvällen och gladdes åt att han började känna sig pirrig i kroppen på ett bra sätt. Trots att de knappt kände varandra fick han en varm känsla i hela kroppen. Han tyckte om varje rörelse hon gjorde och varje ord hon sa. Det kändes som om hon också tyckte så då hon såg på honom. Han smög då och då sin hand i hennes och kände omedelbart en positiv och varm känsla från hennes kropp. Var det kärleken som började spira. Han var nästan omtöcknad av hennes närhet.

Tillsammans med Johanna och Janus fick de en trevlig kväll inne hos krögaren Per Jönsson på Gula Stjärnan. Då det var tid att stänga tavernan skiljdes de båda paren åt utanför värdshuset. Johan Joseph tog Anna Magdalena i handen och tillsammans gick de sakta ner mot hattmakarens hus.

- Skulle du vilja bo i något av våra hus? frågade Anna Magdalena då de kommit fram till hennes bostad. Du kan ju inte bo i "kungahuset" hur länge som helst, fortsatte hon.
- Det skulle jag uppskatta, att få egen bostad, för vi i hovet vet inte hur det blir när vår kung kommer tillbaka till Kristianstad.
- Jag ska fråga far, sade hon, jag hoppas vi träffas snart igen.
- Visst gör vi det. Du vet ju var jag finns.

Han drog henne intill sig och hon följde hans invit och tryckte sig mot hans kropp. De skiljdes med att Johan Joseph kysste henne ömt på munnen och fick kyssten besvarad med fler kyssar på kinderna. Hon öppnade dörren till bostaden och innan hon försvann in kramade hon om Johan Joseph på nytt och de avslutade mötet med en lång och varm kyss.

Johan Joseph stod länge utanför hennes bostad innan han så sakta började gå mot Västra Storgatan och fram till "kungahuset" där han hade sin bostad. Han gick lycklig och lite förälskad upp till sina rum och kunde inte glömma mötet med Anna Magdalena. Vilken tur han hade haft att fått möta en sådan kvinna. Han längtade redan, tills han skulle få träffa henne igen. Det skulle bli snart hoppades han. Det hade varit en sådan turbulens att hon funnits så nära honom att han hade svårt att somna på natten. Men framåt småtimmarna föll han i god sömn.

11

I slutet av mars 1712 återkom Stanislaw Leszczyński till sitt residens i Kristianstad. Det var inte med pompa och ståt som han brukade bli mottagen med i hemlandet utan ekipaget som bestod av ett fyrspann hästar stannade utanför huset på Västra Storgatan. Exilkungen stiger ur vagnen och blir väl mottagen av hustru och barn samt några hovmarskalkar som bar upp bagaget.

Johan Joseph hade just varit hemma i sin nya bostad i ett av husen som ägdes av Anna Magdalenas far, den duktiga hattmakaren. Han hade flyttat dit för bara någon vecka sedan och hade kvar bostaden i "kungahuset", så även han var på plats då kungen anlände.

Anna Magdalena träffade han regelbundet och kärleken blomstrade varje gång de sågs. När han nu hade bostaden i ett av hennes fars hus var det ännu lättare för dem att ses, vilket han uppskattade väldigt mycket. Han tyckte mycket bra om sin nya kvinnliga bekant som nu också blivit hans älskarinna. I hovkretsarna pratades det om Anna Magdalenas älskliga utstrålning vilket glädde Johan Joseph. Katarina, kungens gemål var glad över deras förhållande och nu funderade han på vad Stanislaw skulle tycka. Han var ju fortfarande en av de högsta ämbetsmännen i hovstaten trots att den var i exil.

Då han var närvarande och tog emot kungen fick han omedelbart order om att samla hovstaten för genomgång i ordersalen.